

ABONAMENTUL:
Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Penru România și străinătate:
Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRATIA:
Strada Zrinyi Nru 1/a.

INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ția.

Mulțămite publice și Lec
deschis costă șirul 20 cl.

Manuscrisurile nu se ia-
napoiază.

Insemnătatea elementului român în politica statelor europene

(Articol venit dinafară)

IV.

Opinia publică se ocupă de mult cu ținuta Italiei față de ceilalți membri ai alianței triple și față de celelalte puteri mari. Toți își pun întrebarea, prelungi-va Italia alianța triplă ori va ieși din aceasta și se va alătura la cealaltă grupare?

Italia e acum în situația fericită a feței frumoase pentru care se ceartă cu multă perseverență mulți pețitori; iar ea își lasă timp de a întinde la urmă mâna aceleia care mai mult îi convine.

Astfel, tripla alianță lasă Italiei mână liberă de a ocupa Tripolitania, în speranță că după expirarea triplicei Italia nu va reînnoi legăturile și se va atașa la celelalte puteri. Austro-Ungaria și Germania tractivează Italia cu cea mai mare delicatețe, și evită orice moment care ar putea face impresia, că nu sunt aliați sinceri și credincioși. Este aproape ridicol, cum dela ministrul de externe până la deputatul de la Jászberény (Apponyi) toți se aprind deodată de iubire nemărginită pentru Italia, — juna frumoasă și dorită —, și combat sever aspirațiunile al căror ecou s'ar fi fost făcut fostul șef al statului-major austro-ungar.

Și cum să nu; cauzele sunt foarte explicabile.

Cât timp rămâne Italia în alianța triplă, echilibrul european e susținut, căci nici o parte n'are un astfel de plus de putere militară, încât să poată conta cu oarecare siguranță la un rezultat favorabil; și fără prospectul acesta nici una dintre grupări nu cutează a începe un război, ale cărui consecvențe nu pot fi prevăzute.

Deci prelungirea alianței triple pe alți zece ani ar însemna pentru monarhia austro-ungară o epocă de dezvoltare și organizare a forțelor sale pentru momentul când conflictul va fi inevitabil. Pentru maghiari ar însemna însă și mai mult: ar avea încă zece ani pentru continuarea politicii lor de subjugare a popoarelor conlocuitoare, și care — după credința lor —, va avea succes mai complet decât până acum.

Din teza ultimă rezultă natural, că popoarele amenințate ar avea toate motivele de a nu dori prelungirea triplicei ci de a sprijini nizuințele celor ce sunt de părerea că a sosit momentul, ca cu orice preț să se clarifice ținuta Italiei față de alianța triplă. Se înțelege de sine, că Italia însuși nu dorește această limpezire a situației, căci ei îi convine bine de a primi de ambele părți cât se poate de multe avansuri, ca să poată în liniște ocupa și organiza Tripolitania. Deci ni-se va da a observa în timpurile proxime, cum va încerca diplo-

mația italiană a purta de nas pe bărbații de stat ai Germaniei și Austriei, pentru a-le zădărnici intențiunea de a-i privi în cărți înainte de ce o admit aceste interesele ei. Iar chiar dacă Austro-Ungaria ar deveni impacientă și ar provoca război, Italia n'ar fi prea neliniștită, știind ea bine că în momentul acela „antanta quadruplă” e consuită.

În situația aceasta favorabilă își duce Italia la îndeplinire în toată liniștea ocuparea Tripolitaniei, asigurată că tripla antantă nu o conturbă, iar un amestec bruscat al Germaniei și Austro-Ungariei ar fi chiar bine venit, căci i-ar da motivul, poate dorit, ca păstrând aparența lealității și aruncând odiul spargerei alianței triple asupra adversarului, să rupă legăturile de prietenie cu aliații de acum și să se arunce în brațele antantei, cu al cărei ajutor poate spera să execute atât ocuparea Tripolitaniei și Cireneice, cât și aspirațiunile „Italiei irredente”. Avem, convingerea că politica Italiei e deja bine statorită, și evenimente, cum sunt: fortificarea graniței și întărirea reciprocă a garnizoanelor nu le putem privi ca motive destul de serioase pentru a determina Italia să se abată dela proiectele sale. Dacă interesele Italiei pretind reînnoirea alianței încă pe zece ani (și sunt bărbați de stat cu părerea că organizarea provinciei ocupate ar reclama reînnoirea triplicei), atunci o va lega; dacă nu o pretind, nu o va lega.

Vizitele principilor și a miniștrilor, a-fabilitățile lor care la toată ocaziunea le dovedesc față de Italia, nu vor fi în stare

Vedenia

de I. Broșu

— Sfârșit —

Cavalerul își încreți fruntea și opri cu un gest energic mormurul ce se auzea în jurul mesii. „Mechtilda s'a logodit cu cerul, băețe, și nu cu tine! Astfel am jurat, iar jurământul, cât va trăi Brömser, nu se va putea călca”. C'o durere înăbușită făcu apoi semn cavalerilor și ridicându-se pe rând plecăcă întristați, fiecare la castelul său.

Numai Mechtilda veghea frântă de durere, în camera ei. Frumozii ochi albaștrii plângeau, iar genele lungi cădeau peste globurile strălucitoare, ca peste cea mai frumoasă grădină, o noapte adâncă, nefericită, misterioasă. Deodată se opri: suspinele muriră unul după altul pe buze, își deschise ochii mari și își aținti privirea asupra unei vechi icoane de faianță a Fecioarei, ce atârna de un părete. Se apropie de ea, aprinse candela și căzu în genunchi în fața ei. De câte ori nu făcuse acelaș lucru, când tatăl ei se afla dus departe în Palestina? De câte ori nu s'a rugat pentru mama ei moartă? De câte ori nu și-a încredințat blândeii fecioare, cele mai intime taine ale inimii? Și totdeauna ea a fost ascultată, totdeauna dorințele i-au fost împlinite, totdeauna ochii negrii și profunzi ai fecioarei, i-au vărsat în inimă ca o rouă picături duioase de mângâiere. Dar de astă dată fecioara pare a fi neîndurătoare; privirea îi e severă, aproape poruncitoare, iar ochii i sunt serioși,

grozav de serioși. Și Mechtilda ridică mâinile frângându-le, o imploră se roagă cucernic! Răscolește uneori în unghiurile amintirii, cele mai frumoase rugăciuni, ce le-a învățat odinioară; le spune cu căldură, le repetă sfâșietor de dulce. Dar ea, rămâne rece, ca marmora nemiscată, neîndurătoare... Și camera asta pe care o iubea altădată i-se pare atât de mică acum, atât de apăsătoare! Persianele bogate par a-i înăbuși răsuflarea, par'că ar vrea s'o sugrume.

Aceiași pereți, cari includeau discreții odinioară atâtea secrete, i-au devenit deodată nesuferiți, și grei ca de plumb. îi urâște, căci urâște acum și pe Fecioara însăși. De-ar putea, ar lua-o jos din cui și-ar sfărâma-o fără milă și remușcări de-o stâncă! Nu mai poate sta în camera asta grozavă. Înceț se furișează pe ușă în coridor, cu o gazornită în mână, află aproape pipăind scările ce ducea, în turnul de veghe al castelului și ca o pasere fugărită de vânător, urcă grabnică scările, ca în vis. După ce ajunge în vârf, se așază pe frida de peatră a unei ferestri și privește în noapte. Departe se zărește sclipind, luminile castelului, în care locuia, acela pentru care sufletul ei, era cuprins azi în mreaja desnădejdiei. Iar jos curgea Rinul, adânc, cu întreaga lui legendă milenară. Undele lui mănate de un dor imenz către mare, vin umede, îmbrățișează picioarele stâncilor, se frâng și obosite de joc, pornesc mai departe triste și nemângâiate.

„Iubitul meu“!

Atât putu zice Mechtilda. Vântul îi sfărâma

celelalte cuvinte, cari vor fi fost desigur poate cele mai dulci, de pereții înegriți ai turnului... Și să fi căutat ori cât de mult, tot nu puteai afla o singură stea pe cer, atât era de întunecoasă noaptea. Furtună era și'n suflet, dar și afară, Vântul aducea grăbit frunze vechede, le arunca peste gazornită ca o ploaie de fluturi mari nocturni, i-le lăsa în păr, pe mâni, pe ochii și pe obraji palizi. Iar ei i-se părea uneori, că toate erau scrisorile, pe cari i-le trimetea iubitul... Pe fiecare citea un roman întreg de sentimente, de poezie, de cuvinte fermecate.

„Iubitul meu“...!

Și iarăși vântul îi opri cuvintele pe buze, i le înecă! Și vântul plângea... Acea melodie barbară de toamnă, părea acum mai tristă ca totdeauna, mai grozavă... La gemătul lui, Mechtilda desprindea glasul orgei, zăria domul mareț în care tatăl ei depusese jurământul de cruciat; se vedea înaintea altarului, ingenunchiat și fericit alături de mirele ei, în fața preotului care avea să-i lege acum unul de altul, pentru totdeauna. Apoi deodată tresări. Acum în fața îi apărea desigur alt tablou, cu mult mai înfiorător. Se vedea în mânăstire, singură-singurică, părăsită, nenorocită, cum își dorea moartea, ca pe ce-l din urmă mire, cu care avea voie în fine să se logodească. Pieptul i se sfâșia de durere! Dar nu plânse; la ce-i folosiau oare lacrimile?

„Iubitul meu“...!

Vântul crescuse acum, e atât de tare, încât nu se mai auzia nimic, nici un cuvânt. Ce opacă

să schimbe situația, căci ținuta popoarelor e dictată numai și exclusiv de interesele lor proprii.

De acea are multe avantagii ideea cercurilor desamintite, că, dacă Italia nu voește a-și signa ținuta viitoare, — ce e firesc, — ar trebui constrânsă la aceasta ce ea bucuos ar face, dacă ar avea intențiunea de a renoua alianța triplă; dacă însă ea nu dorește prelungirea, atunci e evident că, dacă războiul ar fi inevitabil, Austro-Ungaria n'ar face bine dacă ar aștepta atacul în momentul când adversarul îi convine, ci ar ataca însăși, folosindu-se de așa numitul „moment de slăbiciune” în care se află momentan Italia.

Se'nțelege, că, cum am amintit, constelațiunea nouă care s'ar crea prin constituirea alianței, ori antantei quadruple ar deranja echilibrul marilor puteri europene, și se ivește întrebarea, fi-va oare Germania și Austro-Ungaria în stare de a rezista cu succes unei grupări atât de puternice?

Cine se simte îndreptățit a răspunde la întrebarea aceasta în mod afirmativ? Credem că nimeni. Nici noi nu voim a ne refugia la prorocii care pot fi spulberate de primele evenimente ale războiului.

Pentru teologii români dela Oradea-mare. Piatra Neamț. — *Trimitem inimioșilor teologi dela Oradea-mare încredințarea sentimentelor noastre și admirația pentru actul lor frumos.*

*Liga culturală,
Piatra Neamț.*

Cluj. — *Protestăm în contra atacului nemernic la dreptul limbei românești. Reprobăm liberalismul fals în exercițiul drepturilor cetățenești. Sunteți adevărați eroi!*

Tinerimea din Cluj.

— Următoarea telegramă s'a expedit celor 16 teologi din Oradea-mare:

Cauza sfântă pentru care v'ați expus unei pedepse atât de neumane este cauza comună a neamului nostru, iar fapta voastră ne dă o strălucită dovadă că putem să ne bizuim în viitor pe generațiile cari se ridică.

era noaptea? Doar un țipet, un singur țipet lung și ascuțit se auzia. Să fi fost oare de om? Sau a fost vântul numai? Cine poate știi? Noaptea îl înghiți lacom, ca o fiară flămândă... Atăta se știe cu siguranță, că în noaptea aceea, din turnul castelului Brömser, o fată a sărit în Rin și nu s'a mai văzut. Cari vor fi fost ultimele ei cuvinte ce le-a spus, iar nu știm. Poate ca o binecuvântare, sau poate ca un blestem? E foarte nesigur! Rinul, nici când nu trădează secretele ce i s'au încredințat odată...

Acesta e sfârșitul povestii. Ar mai avea oare rost să adaog ce-a mai făcut tatăl fetei? Dar nu interesează pe nimeni și în urma urmelor, nici chiar pe mine... Toate acestea mi-au venit în minte pe țărmurile Rinului la Bonn, când au aruncat ancora corăbiile de marfă, și s'a ivit pe punte acea admirabilă vedenie albă și stranie. Cântecul ei, mă urmărește uneori și acum, și mi recheamă în suflet amintiri plăcute, dar totdeodată și triste... Triste, deoarece toate poveștile sau acele întâmplări din viață, cari au de bază, temelii alcătuite din sentiment și fantezie, au trebuit să se sfârșească totdeauna, cu dureri și cu lacrimi. Și totdeauna când îmi amintesc de Rin, de țărmurile lui, de poveștile lui amoroase, îmi revin etern pe buze, cuvintele lui Faust, adevărate dar triste, pe cari, ah, trebuie să le rostim de atâtea ori în viață: „Entbehren sollst du, sollst entbehren“!

Exemplul vostru va fi un izvor de învățăminte pentru tineri și bătrâni în atitudinier viitoare față de aceia cari vor să ne răpească drepturile noastre firești ca neam cu greutate și cu o anumită menire în părțile de răsărit ale imperiului Habsburgilor.

In numele „Cercului de peste munți“:
*Sim. Mândrescu, G. Popa Lisceanu,
I. Tzetzcu, I. Clinciu, Frații Mircea,
N. Lupean, N. Colceag, I. Scurtu.*

Ziarul „Agramer Tagblatt“ despre unguri. Față de atacurile nesăbuite ale ziarului „Budapesti Hirlap“ în contra cunoscutului scriitor englez Scotus Viator, ziarul „Agramer Tagblatt“ scrie următoarele:

Este explicabilă ura majorității ungarilor față de Scotus Viator, deoarece toți barbarii urăsc pe străinul, care căutând cultură își astupă nasul când pe după palate găsește cotețe pentru porci. Aceasta a făcut-o renumitul scoțian, a cărui ochi au fost orbiți de lumina falsă a capitalei ungurești. Însă dincolo de Drava se găsește bărbați, cari aproabă pe Scotus Viator, astfel *Oscar Iázi*, redactorul revistei „Huszadik Század“, care stă pe o bază democratică, împreună cu justiștii. Darere, însă, că aceștia sunt în minoritate, câtă vreme majoritatea tremură de teamă, că formațiunea sistemului democratic va alunga rassa maghiară din scaunul puterii ei.

Schimbări în ministerul de externe. Cetim în „Monitorul oficial“, că M. Sa împăratul la propunerea ministrului de externe a aprobat prin decizul de dtul 16 februarie demisia la cererea proprie a contelui Paul Eszterházy de Galántha și Fraknó, șef de secție în ministerul de externe.

Totodată el este trecut în disponibilitate și avansat în clasa a doua a funcționarilor de diplomație, dându-i-se titlul și dignitatea de ambasador extraordinar plenipotențiar.

„Vossische Zeitung“ comentează punerea în disponibilitate a contelui Esterházy și spune, că aceasta s'a întâmplat cu scopul, că, dacă vre-un ambasador ungar mai în etate ar dori să se retragă, acesta să-i ocupe postul.

M. Sa împăratul a aprobat și avansarea adpersonam a baronului dr. Carol Macchio, șef de secție în ministerul de externe, în clasa a treia.

El va ocupa postul de prim șef de secție în ministerul de externe, în locul baronului Ladislau Müller, care asemenea va demisiona din postul lui. Retragerea acestuia din urmă se motivează cu aceea, că fiind ministrul de externe cetățean ungar, primul șef de secție în același ministeriu trebuie să fie cetățean austriac.

Consfătuirea convocată la Cluj în chestia episcopiei ungurești — amânată. *D. dr. Ștefan C. Pop, deputat, ne telefonază din Budapesta, rugându-ne să publicăm următoarea înștiințare:*

„Aduc la cunoștința tuturor acelor domni cari au primit invitări pentru consfătuirea în chestia episcopiei ungurești, pe care o convocassem la Cluj pe ziua de 25 februarie n., că din motive independente acea consfătuire s'a amânat.“

In jurul numirii cavalerului Bilinski ca ministru comun de finanțe. După informațiile ziarului „Zeit“ din Viena, cavalerul Bilinski fiind numit ministru comun de finanțe, el va abziece de mandatul de deputat în parlamentul austriac. Prin faptul acesta el înceată a mai fi membru în delegațiuni. În schimb însă el își recâștigă dreptul de membru în casa magnaților austriaci, de care drept ca deputat ales în parlament, nu s'a putut folosi...

Jurământul de ministru comun de finanțe l'a depus ieri, joi, înaintea M. Sale împăratului.

Nouă indemnizare în delegațiuni. Ziarul „Zeit“ este informat că delegațiunile se vor întruni în prima jumătate a lunii aprilie. Fiindcă în această sesiune nu va fi timp necesar pentruca să fie desbătut întregul budget, ministrul comun de finanțe

cavaler N. Bilinski va prezinta din nou delegațiunilor o indemnizare de una sau două luni.

Nouă încercări de pace în parlament. Condițiunile partidului kossuthist. În ședința de mercuri Désy Zoltán a înaintat condițiunile, pe lângă cari partidul kossuthist dorește pacea parlamentară. Acestea ar fi următoarele:

1. În chestia stindardelor și emblemelor, partidul kossuthist este îndestulit cu declarația prim-ministrului că guvernul stă bun cu postul său pentru împlinirea punctelor puse de comisia de nouă membri în chestia aceasta.

2. Cu privire la art. de lege XVIII din 1888 partidul cere dela guvern o declarație clară, ca rezerviștii supletori nu se pot chema la arme pentru înlocuirea recruiților nevotați încă de parlament și nici în cazul, când parlamentul este dizolvat pe cale ilegală și astfel parlamentul nu poate decide asupra votării recruiților.

3. Asupra procedurii la judecătorile militare nu se va debate, până când nu este rezolvită folosirea limbei de serviciu.

4. Cu privire la reforma electorală partidul kossuthist pretinde, ca ministrul președinte să se declare mai pe larg și să pună un termen fix pentru înaintarea ei în parlament.

Se zice, că guvernul a promis prin contele Iuliu Andrassy, că va împlini aceste condițiuni.

Partidul justhist este foarte neliniștit din cauza ținutei kossuthistilor. El este decis să continue lupta. Toți membrii partidului justhist sunt gata să ieie parte activă la obstrucția tehnică și ei cred, că vor avea ajutor și din partea patruzeci-și-optiștilor, cari stau afară de partid.

În culoarele parlamentului Justh a declarat, că partidul lui va lupta până când proiectele militare nu vor fi luate dela ordinea zilei și se va înainta proiectul pentru reforma electorală.

Wekerle și Andrassy despre contele Aehrenthal. În numărul de ieri al ziarului „Neue Freie Presse“ au apărut două articole de Alex. Wekerle și contele Iul. Andrassy în cari aceștia în cuvinte călduroase scriu despre activitatea politică a contelui Aehrenthal.

Wekerle, fostul prim-ministru, arată în articolul lui, că răposatul ministru de externe a ținut cu îndărmire pe lângă organizația rațiunii de stat a monarhiei austro-ungare. El cu aceeași credință și cu aceeași sinceritate a servit amânduror state a monarhiei și cu mult interes a apărut interesele lor pe întreg terenul politicii externe. Wekerle își încheie articolul cu următoarele cuvinte: Rezultatele și urmările activității lui politice formează pentru noi o moștenire foarte prețioasă, pe care în interesul nostru suntem datori s'o păzim și s'o dezvoltăm mai departe.

Cont. Iuliu Andrassy, scrie următoarele:

Acum, când contele Aehrenthal este mort și, deci prin aceea ce voiesc să spun nu-i mai pot strica, amintesc următorul caz:

În discursul său de parentare contele Khuen Hédervary a relevat, foarte corect, că răposatul de căteori a fost vorba de chestii ungurești, nu numai sub guvernul actual, ci și sub celelalte guverne anterioare, totdeauna a dovedit o atitudine binevoitoare nouă. Cu o resignare specială a sprijinit el năzuințele guvernului ungar anterior pe timpul crizei izbucnite din cauza programului militar al cabinetului coaliționist, iar din partea lui a făcut tot posibilul, pentru netezirea și înlăturarea greutăților. Chiar numai pentru faptul acesta Ungaria are datorită să-și aducă aminte cu mulțumire de contele Aehrenthal.

Călătoriile contelui Berchtold la Berlin și Roma. Din Viena vine știrea, că ministrul de externe contele Berchtold în scurt timp se va duce la Berlin, ca să meargă în audiență la împăratul german Wilhelm și să între în legături personale cu domnia Bethmann Hollweg și Kiderlen Waechter. Apoi va pleca la Roma, unde va merge în audiență la regele Victor Emanuel, și va face vizita marchizului di San Giuliano.

Prin aceste vizite vor fi întărite legăturile între puterile triplei antante.

„Vom
ciosul par
nia, într'u
produce în
Ghica, de
publicat în
titlul „An
Repr
Națională
național-l
dicioasă
afacerea
Acel
reștea
nia publi
lată
toria noa

Sub
ziarul „R
național,
că, depart
cerile lor
vețele no
în joc în
urmare, c
datoria d
chestiune
ziarul „T
și partid
noi, care
s'a decla
și doreșt
nei“ la

In
blicit ac
deputat
nale. Op
timentu
pe toți
siderati
U

celelalte
mitetul
mână r
drie în
poporul
A
lui și p
mului
singuru
strigă
dreptu

națion
autorit
ne cul
vrășm
bucure
fi terf

legătu
rite, p
condu
popor
torita

sprijin
un d

unii
tului
celor
de în
apro

re
dul
Tak
uni
pra
Ace
vin

Se face lumină

„Voința Națională” din București, oficiul partidului național-liberal din România, într-unul din numerii săi din urmă reproduse în întregime articolul d-lui I. T. Ghica, deputat în camera României, articol publicat în nr. 25 al ziarului nostru sub titlul „Amestecul unui frate”.

Reproducerea acestui articol în „Voința Națională” însemnează, că întreg partidul național-liberal se identifică cu părerea judicioasă a d-lui deputat I. T. Ghica, în afacerea ziarului „Tribuna” din Arad.

Acelaș articol îl reproduce acum în părțile sale esențiale și marele ziar bucu-reștean „Seara”, organ, care reprezintă opinia publică a partidului conservator.

Iată ce scrie „Seara” sub titlul: „Datoria noastră către românii de dincolo”:

Sub titlul „Amestecul fraților din România”, ziarul „Românul” din Arad, oficiul partidului național, a publicat două articole înțelepte, arătând că, departe de a cere să nu ne interesăm de afacerile lor interne, românii de dincolo așteaptă pozele noastre bine intenționate, de câteori se pun în joc interesele comune românismului întreg. Prin urmare, opinia publică din regat are și dreptul și datoria de a se pronunța, precum a făcut-o, în chestiunea penibilă a campaniei ce s'a purtat, prin ziarul „Tribuna” din Arad, în contra comitetului și partidului național. De aceea, toată lumea dela noi, care cunoaște situația politică de peste munți, s'a declarat pentru conducătorii partidului național și dorește revenirea elementelor din jurul „Tribunei” la conștiința disciplinei naționale.

În acest senz ziarul „Românul” din Arad publică acum un articol judicios al d-lui I. T. Ghica, deputat liberal și vechi sprijinitor al cauzei naționale. Opiniunile d-lui Ghica, sunt expresiunea sentimentului nostru public și ele trebuie să unească pe toți bunii români din regat, fără de nici o considerație de culoarea lor politică.

Una este chestiunea, care domină pe toate celelalte — spune d. I. T. Ghica. Autoritatea comitetului partidului național român trebuie să rămână neclintită, neștirbită, ca să poată sta cu mândrie în fața vrășmașilor dinlăuntru și din afară al poporului românesc.

Atacurile cari s'au adus membrilor comitetului și partidului național, sunt atacuri aduse neamului românesc, deoarece comitetul național este singurul organ, prin care poporul român vorbește, strigă și își apără în Ungaria sfintele și secularele drepturi de limbă și de neam.

„Orice lovitură, orice atac, adus comitetului național conducător, nu face decât să-i scadă autoritatea sa, nu atât în fața noastră — căci noi ne cunoaștem bine unii pe alții — dar în fața vrășmașului comun, care nu poate decât să se bucure de faptul că românii au conducători ce pot fi terfelii și batjocoriți.”

„Putem avea simpatii personale, putem avea legături prietenești, putem recunoaște merite felurite, putem slăvi talentele artistice ale celor ce conduc lupta împotriva conducătorilor firești ai poporului, dar de aci și până a le recunoaște autoritatea politică, e o mare deosebire.”

„A-i încuraja ar fi o greșală neiertată; a-i sprijini, ar fi o nenorocire; a le apăra cauza, ar fi un dezastru național.”

„În lupta dușmănoasă, care se duce de către unii din frații noștri de dincolo împotriva comitetului partidului național, e de datoria noastră, a celor din regat, să le trimitem înflăcărare cuvinte de îmbărbătare și să le arătăm credința noastră în apropiata lor isbândă definitivă și desăvârșită”.

Avem informații sigure, că aceeași părere o are în chestia „Tribunei” și partidul conservator-democrat de sub șefia d-lui Take Ionescu. Astfel s'a ajuns la absolută unitate de vederi în România întreagă asupra chestiei cu ziarul „Tribuna” din Arad. Acestea vederi se rezumă în înțeleptele cuvinte ale d-lui deputat I. T. Ghica:

„Autoritatea comitetului partidului național român trebuie să rămână neștirbită. Atacurile, cari s'au adus membrilor comitetului și partidului național sunt atacuri aduse neamului românesc. Orice lovitură, orice atac, adus comitetului național conducător nu face decât să-i scadă autoritatea sa în fața vrășmașului comun, care nu poate decât să se bucure de faptul, că românii au conducători ce pot fi terfelii și batjocoriți. Putem avea simpatii personale, putem avea legături prietenești, putem recunoaște merite felurite, putem slăvi talentele artistice ale celor ce conduc lupta împotriva conducătorilor firești ai poporului, dar de aci și până a le recunoaște autoritatea politică, e o mare deosebire. A-i încuraja ar fi o greșală neiertată; a-i sprijini ar fi o nenorocire; a le apăra cauza, ar fi un dezastru național”.

Iată deci că se face lumină și adevărul nu mai e pe drum, ci — a sosit.

Pentru ziaristii români din Ungaria

— Apelul „Solidarității”.

Direcțiunea „Solidarității” a lansat zilele acestea către băncile române următoarea adresă:

Onerabilă Direcțiune!

După cum bine Vă este cunoscut, încă în decursul anului 1910, distinsul nostru fruntaș dr. Ioan Mihu, conștiu de însemnătatea cea mare ce o are presa la poporul nostru și de datorința, ce o avem cu toții de a asigura prin toate mijloacele posibile viitorul acelora, cari cu condeiul lor servesc cauzele noastre publice prin pressă, a pus baza unei „Fundațiuni a ziaristilor români din Ungaria”, donând un capital inițial de coroane 25.000.

Fundațiunea aceasta a obținut aprobarea guvernului fără și prin epitropia instituită pentru administrarea ei, se adresează astăzi publicului și instituțiilor noastre românești — între acestea și „Solidaritatea” — pentru a contribui la augmentarea ei.

Poate că nici n'ar mai trebui spus, că băncilor noastre li-se impune în prima linie datorința de a răspunde apelului făcut de epitropia numitei fundațiuni. Li-se impune această cu deosebire din două motive. Ca instituțiuni românești au datorința să sprijinească o fundațiune pentru ajutorarea ziaristilor, pentru că numai asigurându-se viitorul acestor mămuri ai condeiului, presa noastră va putea primi în serviciul ei puterile intelectuale, bine pregătite, de care are și avem cu toții lipsă. Numai când viitorul ziaristilor noștri va fi asigurat, putem aștepta ca bărbații noștri cu calități și vocațiune specială pentru pressă să intre în serviciul ei și să-și facă din aceasta o ocupațiune principală a vieții lor...

Prin urmare e un interes general bine priceput, de importanță capitală, să sprijinim o fundațiune care are de scop tocmai asigurarea viitorului ziaristilor noștri. Dar băncile noastre mai au datorința a sprijini fundațiunea ziaristilor noștri și din motivul, că ziaristica a făcut și face mișcărilor noastre economice în general, și băncilor noastre în spe-

cial, cele mai bune servicii prin apărarea intereselor lor.

Din aceste motive direcțiunea „Solidarității” roagă cu insistență băncile asociate, ca la împărțirea ajutoarelor, ce le dau din cvotele lor de binefacere, să țină seamă și de „Fundațiunea pentru ajutorarea ziaristilor români din Ungaria”, împărțindu-o cu ajutoare potrivite, cari să se trimită la adresa însoțirii noastre, de unde se vor transpune apoi la banca „Ardeleană” din Orăștie, care administrează această fundațiune.

In speranță că apelul, ce Vă facem va fi considerat după cuviință, semnez
Sibiua, la 14 februarie 1912.

cu toată stima:

Parteniu Cosma m. p.
prezidentul „Solidarității”.

*

Publicând acest apel rugăm și noi pe onoratele noastre bănci să contribuie și ele cu obolul lor la această fundațiune, care va avea darul să ajute și să asigure viitorul mântuitorilor condeiului, cari vor să-și facă din aceasta o ocupațiune principală a vieții lor.

Congresul „neamurilor apăsate.” Se anunță din Praga, că fostul deputat, croat dr. Hincovici a fost zilele acestea în Praga unde la inițiativa sa s'a luat hotărârea ca deputații neamurilor apăsate să țină în Paris anul acesta în luna maiu o întrunire de protestare. Vor fi reprezentate foarte multe din neamurile apăsate.

*

Rusia și republica chineză. Guvernul rusesc a oprit a se arbora steagul republicii la consulatul chinez din Petersburg. Guvernul a declarat că măsura aceasta nu s'a luat dintr'un simțământ de dușmănie față de China, a fost însă silit să procedeze în felul acesta fiindcă puterile n'au recunoscut încă noua republică.

*

Apropierea greco-română. Eri s'a anunțat că în cercurile grecești se discută cu aprindere o iminentă apropiere greco-română.

Din aceleași cercuri ni-se comunică astăzi următoarele:

Regele Carol a predat regelui Greciei, prin intermediul ministrului României la Atena, colierul ordinului Carol I, cu briliante. În același timp ministrul României la Constantinopol, a cerut o audiență la patriarhul grec din Constantinopol, lucru ce nu s'a mai întâmplat de ani de zile. Audiența va avea loc în curând.

Din aceste două evenimente, cercurile grecești deduc că este întemeiat zvonul că România va adera la înțelegerea greco-bulgară, așa că se va naște un fel de triplă înțelegere în Balcani.

*

Protestul mohamedanilor din Creta. O deputațiune de mohamedani din împrejurimile orașului Rhetlmo, a sosit la Canea pentru a protesta la consiliul general ai Puterilor protectoare în contra deselor asasinări de mohamedani din ultimul timp.

Deputațiunea a apărut și la președintele adunării revoluționare, Mehelidakis, cărui i-a prezentat plângerea.

Mehelidakis a încercat să liniștească pe mohamedani, accentuând că aceste asasinări nu au motive politice și că nu există nici un pericol pentru viața mohamedanilor din Creta.

*

Apropiata retragere a lui Asquith. Svonul cu privire la retragerea lui Asquith, circula din nou cu și mai multă persistență.

Se afirmă că Sir Eduard Grey va fi succe-

sorul său la prezidenția consiliului, menținând însă portofoliul externelor.

Schimbarea în cabinet se va produce — după cât se asigură — mult mai curând de cum se crede, de oarece tratativele cu Germania și crearea de stațiuni de cărbuni engleze în canalul Panama cer ca guvernul să fie în mâni puternice.

Italia și supremația franceză în Mediterana. 6. februarie. — „Corriere della Sera” din Milano, comentează necesitatea supremației franceze în marea Mediterană, accentuată cu putere de Franța.

Ziarul numește această supremație un vis a cărui realizare Italia nu-l va îngădui nici odată, și cere imediată largire a proiectului de sporire a flotei italiene.

Vizita d-lui Mișu la patriarhat. Vizita d-lui Mișu, ministrul României la patriarhatul din Constantinopol, a produs o excelentă impresie în cercurile din Fanar, și face să se prevadă bune relații în viitor între grecii și românii din Macedonia, date fiind bunele dispozițiuni ce se manifestă de ambele părți pentru restabilirea raporturilor cordiale dintre cele două biserici.

Ministrul României era însoțit de atașatul militar și a vizitat și biserica patriarhală.

O amintire cu ocazia cazului dela Oradea

O tempora o mores.

Vestea tristă și revoltătoare din Oradea-mare — cetindu-o din coloanele prea prețuitului jurnal „Românul” — ne-a adus aminte trecutul când eram și noi în acel institut teologic în anii 1879—1880. Când asemenea a voit un prefect cu numele Dunay, să-și facă merite „patriotice”; și a dat ordin sever să nu mai vorbim limba noastră dulce românaască.

Dar precum acuma, tinerii bravi s'au opus, și atunci fiind ca ductori ai tineretului român Sabin Coroian și neutul Vasiliu Dumbrava — ne-am consfătuț cu toții, 14 înși, și ne-am propus că dacă nu ne vor concede folosirea limbii strămoșești suntem gata a părăsi seminarul infectat de acest șovinism.

Și alegându-ne de reprezentant și orator al cauzei pe Sabin Coroian, ne-am prezentat la fericitul Sigismund Babics, rectorele de atunci și fost episcop în Cașovia, spunându-i că suntem gata a părăsi teologia; și expunând Sabin Coroian din evanghelie că și Hristos și-a iubit neamul, căci a plâns asupra morții lui Lazar, și a pustiei Ierusalimului, care o-a prevăzut, și că preoții români trebuie să vestească cuvântul la toată zidirea în limba lor etc.

L-a convins pe rectorele de atunci — și și-a retras ordinațiunea draconică, ba a zis: „vedeți fiii mei, eu încă știu mai multe limbi și dacă nu aș fi bătrân aș învăța cu drag și limba voastră; mergeți și vorbiți cum ați mai vorbit și pân' acum, căci tot omul atâta prețuiește câte limbi știe perfect”.

Iată dar ce simțăminte nobile avea pe acele timpuri conducătorul seminarului.

Și acum cum s'a schimbat moravurile putem exclama cu drept cuvânt, o tempora o mores. Fiind dar acesta goana în contra dulcii noastre limbi pornită încă din anii 1880 — nemirăm cum de diceza cea mai bogată și episcopul, care sute de mii a cheltuit pe palatele sale — nu-și aduce aceea jertfă să zidească un seminar propriu, acomodată — având și locul potrivit lângă edificiul Leopoldin, — unde apoi ar fi scutiți fiii neamului de atâta urgie. Ba și din sumele enorme plătite amintim, pentru întreținerea tinerilor din Oradea și diceza Gherlei s'ar fi putut până acum plăti ori și ce palat pompos. Rugăm dar cu insistență pe Excelentisimul domn episcop să puie odată capăt acestor șicanări, cu energiai cunoscută. Dixi et salvavi animam meam.

Selăglaul.

Cronică externă

Civilizațiunea galbenă

Intemeierea republicei chineze.

(§) „Vulpoiul bătrân” a cedat: Juan-Și-Kai a trecut de partea republicanilor chinezi. După multă așteptare și ezitare bătrânul ministru liberal s'a convins că a sosit momentul când trebuie să pună dinastiei manciuriene alternativa: sau va iscăli actul de abdicare sau va fi alungată cu rușine de pe tron.

Frumoasa scrisoare pe care Juan-Și-Kai a scris-o șefului republicanilor Sun-Yat-Sen după publicarea decretului de abdicare ne face să credem că Juan-Și-Kai era în fundul sufletului său republican și făcând pa apărătorul dinastiei nu făcea de cât să joace un joc de duplicitate, un joc periculos. În definitiv este mai ușor să fii general în armata republicană, apărând întotdeauna de Țai tai, sigur de viața ta și de gloria ce te așteaptă, decât priministru cu sentimente republicane la Peking, veșnic amenințat de a fi demascată și dat pe mâna călăului.

Republicanii au apreciat meritele lui Juan-Și-Kai și rolul greu ce l-a jucat și de aceea i-au încredințat președinția noii republice chineze. Președintele provizoriu al republicii Sun-Yat-Sen, care a îndeplinit misiunea grea dar frumoasă a agitatorului ideii republicane, a renunțat la președinție în favoarea lui Juan-Și-Kai. Acest gest de abnegațiune al eroului revoluției chineze este nu numai un act de nobil patriotism dar este și un act de cuminte politică.

Intr'adevăr: dacă Sun-Yat-Sen a fost un bun agitator, un convins propagator al ideii republicane, el nu poate fi un tot atât de bun șef de guvern, sau cap al unui stat așa de mare ca China și cu atâta responsabilitate, cu atâtea sarcini grele. Oamenii teoriei și cei ai ideii n'au fost niciodată măiestri ai politicii militante.

Visele admirabile, pline de fantezia fecundă a geniului agitatoric, ale lui Sun-Yat-Sen nu se potrivesc cu trebuințele reale politice și diplomatice ale tinerei republice. Sun-Yat-Sen va rămâne eroul sfânt al republicii și este bine pentru el să nu fie amestecat în luptele și intrigile de cele mai multeori meschine ale politicii militante ce se urmează acum în China spre a se consolida republica, opera acestui erou și a multor alți eroi și martiri cari l-au ascultat.

Dimpotrivă: credem, că Yuan-Și-kai, care până mai ieri făcea pe monarhistul convins și care a reușit să păcălească o lume întreagă cu privire la politica adevărată ce o urma, va fi un bun călăuz al noii republice pe drumurile întortochiaste și pline de pericole pe cari va trebui să străbată. Inteligent, energic, isteț și dotat dela natură mai cu seamă cu o șiretenie admirabilă, cu un tact de diplomat neîntrecut, Yuan-Și-Kai va fi bărbatul politic care va ști să se strecoare prin toate greutățile momentului, va ști să facă pe victoriosul atunci când va fi învins și pe umilul atunci când va fi învingător.

Primele acte de guvernământ pe cari le-a făcut sau le-a inspirat Yuan-Și-Kai ca șef al republicii chineze au fost acte de desăvârșită pricepere politică. El a asigurat existența republicii printr'o porțiță de scăpare ce-i va fi mereu deschisă.

El a lăsat împăratului detronat titlul său și curtea sa. Dar nu numai atât; el l'a lăsat să fie și pe mai departe șeful religios al chinezilor și i-a asigurat o dotațiune într'adevăr împărătească. Susceptibilitatea acelor chinezi cari mai nutresc simpatie pentru monarhie sau cari nu văd cu ochi buni căderea ei în abis, a fost menajată. Și aceasta a fost o politică isteată din partea lui Yuan-Și-Kai, pentru că sunt în China numeroase provincii cari au încă sentimente monarhiste și cari fiind fruscate în sentimentele lor s'ar putea ridica împotriva republicii încă plâpândă. Acestea sunt majoritatea provinciilor dela Nord.

Republica chineză va avea nevoie de o asemenea politică dibace, fiindcă are dușmani puternici pe cari va trebui să-i combată nu numai cu elanul eroic al luptei pentru o cauză dreaptă, ci și cu istetimea necesară spre a învinge mai mulți dușmani de odată. În primul Crând lina va trebui să fie unitară în fața unor adversari puternici cum sunt Rusia și Japonia cezariene și prin urmare dușmane formeii de guvernământ republicane.

Vom vedea rezultatul luptei care, fără îndoială, se va angaja între aceste două impresii și marea republică chineză. Și până atunci putem constata un lucru: Curentul de emancipare din China este încă unul din succesele rasei galbene. Primul a fost victoria japonezilor în războiul lor cu rușii.

Intemeierea republicii chineze este însă un pas și mai important, căci nu este numai un succes al armelor, cum a fost acela al japonezilor, ci o victorie culturală. Chinezii europenizați au învins pe chinezii bătrâni, reacționari. Tăierea cozilor, pe cari le purtau chinezii, este un simbol. Acum putem vorbi despre o nouă civilizațiune galbenă, o civilizațiune care promise a îmbrățișa soarta a sute de milioane de oameni.

Pentru civilizațiunea noastră închinarea aceasta ce ne vine din bătrâna Chină este un triumf. Pentru politica Europei și a Statelor-Unite, intemeierea republicii în acele părți răsăritene este un succes. Europeanizarea Chinei este fără îndoială un presemn al marelui avânt ce l va lua acest stat dar este în același timp o garanție că zdrobirea barbariei seculare chineze s'a făcut în favoarea progresului general al omenirii.

Darul de Anul nou al „Pop. Român”

Transport: 1088 abonamente, 4327 cor.

Au mai dăruit următorii:

- 311. dr. Iuliu Moldovan, medic militar Viena 2 ab. pe 1/2 an 4 cor.
- 312. Parteniu Petrillă, farmacist Arad 1 ab. 1/2 an 2 cor.
- 313. D. dr. Gavril Tripon adv. Bistrița 5 ab. 1/2 an, 10 cor.
- 314. D. Virgil Onițiu, direct. gimn. Brașov 1 ab. 4 cor.
- 315. D-na Victoria Onițiu nasc. Branisce 1 ab. 4 cor.
- 116. D. Florian Onițiu 1 ab. 4 cor.
- 117. D. dr. Iulian Pop adv. Bistrița 5 ab. 1/2 an, 10 cor.

Total: 1104 abonamente, 4365 cor.

Procesul de presă al dlui Țințariu

În 17 februarie a. c. înaintea curții cu jurați din Timișoara, s'a pertractat procesul de presă intentat d-lui Gheorghe Țințariu, de către procuratura din Timișoara, pentru agitație împotriva maghiarilor, ca „alcătuitori de stat”, și pentru calumnie publică, împotriva jandarmilor ca „autoritate”.

Procurorul a incriminat unele părți, din un articol scris de d. G. Țințariu, și publicat în „Vocea Graniței”, sub titlul: „Iarăși vărsare de sânge românesc”, în care a descris măcelul din Galați, când cu ocaziunea alegerii de primar, jandarmii au împușcat în alegători, rămânând doi morți, iar alți șapte au fost grav răniți.

Acuza a fost ticluită cu multă măiestrie de către procuror, care din textul original a scos numai câte unele propoziții și cuvinte singurate, cu cari au știut d. procuror, că va putea influența jurații, cari bine înțeles erau toți patrioți buni, și partea cea mai mare, urmașii lui Izrail.

Un singur român a fost sortat, și și pe acela l'a respins stimatul domn procuror.

În vorbirea sa de acuză, procurorul descrie cu cuvinte înflăcărâte, și cu fraze bombastice crima comisă de acuzat. Intre altele zice că acuzatul, a comis una dintre cele mai mari crime, ce-și poate închipui un patriot, căci în articolul incriminat acuzatul a zis, că jandarmii varsă zilnic sânge românesc nevinovat, în numele unei idei smintite, așa numită: „Ideie de stat național maghiar”. Ideia aceasta, — zice procurorul — pentru noi maghiarii, este sfântă, și sfântă ar trebui să fie tuturor nemaghiarilor din țară. Nu mai puțin mică este și crima față de jandarmi, — căci acuzatul afirmă despre aceștia, că nu-și fac datoria lor legală, de a păzi persoana și averea cetățenilor, ciucid la români nevinovați și nearmați, — încât în poporul român din Ungaria, este așazicând, întrupat gândul, că dacă se gândesc românii la moarte, atunci numai la puștile jandarmilor gândesc.

Prin această afirmație neadevărată — zice procurorul, — acuzatorul a vătămat prestigiul acestei instituții, pe care noi maghiarii suntem mândri, căci jandarmeria a dat numeroase dovezi, că este foarte folositoare. Ca să convingă pe jurați, că mult iubiiții săi jandarmi, sunt curati ca aurul, ceteste două rescripte de a le comanda de jandarmi, din care reiese, că atât la Mărgineni, cât și la Galați, jandarmii au folosit arma în legitimă apărare, atacați fiind de alegătorii români.

Sfârșește vorbirea de acuză cu aceia, că întâmplările dela Mărgineni și Galați, — regretate și de ei, vezi Doamne — nu sunt rezultatul prigonirilor nedrepte a românilor de către „stăpânii zilei”, cum susține acuzatul, ci sunt rodul muncii de agitație, desvoltate de agitatorii români fără suflet, dintre cari, — dnpă informațiile câștigate, — acuzatul care stă înaintea d-voastră — adevărat a juraților — încă e unul, dintre cei mai fanatici agitatori, — și apelând la patriotismul juraților, îi roagă să răspundă la întrebările, ce li-se va pune, „da”, căci acuzatul a agitat resp. ațitat la nră, națio-

nalitatea română, în potriiva maghiarilor, „alcătuitori de stat”?

D. George Țințariu, s'a apărut singur, și în vorbirea sa de apărare, înainte de toate neagă că ar exista vre-o lege, care să recunoască pe maghiari, ca „alcătuitori de stat”. Statul, conform legii din 1868, este compus din toate naționalitățile patriei, cari formează „națiunea maghiară indivizibilă”, — iar din aceasta națiune, conform legii, fac parte și cele 3 milioane de români.

Roagă pe d. procuror să aște un singur cuvânt în articolul incriminat, unde ar fi vorba de maghiari; — nu poate deci pricepe, de unde vine procurorul să-l acuze pentru agitație contra maghiarilor, și încă pe baza §-lui 172 din codul penal, — când acest paragraf apriat zice, că acela va fi pedepsit, care agită o naționalitate contra altei naționalități, — deci absolut nu se amintește nici cu o vorbă în paragraful respectiv de maghiari, — prin urmare, ne având acuza d-lui procuror nici o bază legală, nu poate susta.

Dacă jurații află de ajuns pentru a judeca pe cineva pentru câteva frânturi și unele cuvinte extrase și alese pe sprinceană de procuror, atunci foarte ușor, pot fi judecați toți românii și pentru „Tatăl nostru”, — căci se poate afla un procuror care să aște agitație și în cuvintele: ... „și ne scapă pe noi de cel rău”, și foarte ușor ar putea susține d. procuror, că „cel rău”, românii gândesc că sunt maghiarii, și că ar voi să se scape de ei. Nu este eschisă posibilitatea că d-nii jurați să nu răspundă „da”, și că vinovați sunt toți românii și pentru „Tatăl nostru”, pentrucă nu a stat încă redactor român pe banca acuzărilor, și curtea cu jurați să-l fie declarat nevinovat.

Iar ce privește calumnierea gendarmeriei, d. G. Țințariu, voeste să citească un articol din „A Világ”, spre a dovedi că și foile maghiare, au condamnat omorul dela Galați, în termeni cu mult mai aspri, numind pe gendarmi „bestii”, — președintele însă nu admite cetirea, zicând, că nu împoartă ce au scris alte foi, — ba chiar, dacă acuzatul ar fi luat întreg articolul din „A Világ” și atunci tot el este rezponzabil, și trebuie să dea seama de cele scrise.

Văzând d. Țințariu, că este oprit de a se apăra liber, își încheie vorbirea exprimând convingerea, că jurații și așa vor răspunde cu „da”, — cu toate că dacă ar voi să-și împlinescă datoria în conformitate cu jurământul deus, atunci la tot cazul ar trebui să răspundă cu „nu”.

Procurorul, care la început nu a voit să recunoască că și ungurii sunt naționalitate, se scoală și replică d-lui Țințariu, explicând juraților că în înțelesul legii, și maghiarii sunt considerați ca naționalitate, și că acuzatul are drept, că „națiunea maghiară” se compune din toate naționalitățile patriei, și deci își modifică acuzația în sensul acela, că acuzatul au agitat împotriva „naționalității maghiare”.

Ceteste apoi și sentințele tribunalului din Brașov, referitoare la măcelurile din Mărgineni și Galați, din care constată, că toți cei împușcați au fost vinovați, și că cei remași în viață tot ei au fost condamnați la închisoare, pentru-că au atacat gendarmeria.

Cred că e superflu, a mai spune că jurații au răspuns la întrebările puse lor cu „da”, și tribunalul în urma verdictului, juraților, au condamnat pe d. George Țințariu, la

4 luni temniță ordinară, ca pedeapsă principala, 120 cor. amendă în bani, ca pedeapsă secundară, și la suportarea speșelor de proces, cari se urcă la suma de vre-o șase sute coroane.

Procurorul s'a mulțumit cu judecata, iar d. G. Țințariu au insinuat recurs de nulitate.

Tot în aceia zi a fost condamnat la 8 zile închisoare, și 20 cor. amendă și învățătorul penzionat d. Dim. Codreanu, pentru calumnie publică, contra gendarmilor, ce ar fi cuprins un articol scris de d-sa sub titlul „Omorul dela Galați” publicat în „Vocea Graniței”.

Patrioții pot fi acum liniștiți, că patria e salvată, iar d. procuror se poate mângâia că i-a succes să vâre în temniță ordinară pe un român, în urma căruia rămân doi copii, cărora nu va avea timp de 4 luni, cine să le câștige pâinea de toate zilele.

Vivat Ungaria! și libertatea de presă!
Ghiocel.

Ședința Camerei

Interpeleția deputatului dr. Ștefan C. Pop.

Fiind orele 2 și jum. în cameră au mai rămas foarte puțini deputați — vre-o 30. Dintre deputații români e prezent d. Vasile Damian. Dintre miniștri se află numai cel de justiție, Székely.

D. Șt. C. Pop începe prin a protesta contra atacurilor murdare ale foilor maghiare din Budapesta la adresa teologilor eliminați și a episcopilor gr. cat. români. Făcând istoricul incidentului oratorului arată că teologii români nu din milă au fost primiți în seminarul romano-catolic din Oradea-mare — ci în virtutea unor drepturi vechi. La 1857 episcopii catolici au vărsat 3 milioane coroane la fondul religionar gr. cat. al statului, procentele acestei sume sunt destinate să se susțină 30 teologi în seminarul din Oradea-mare, dintre cari 14 să fie români.

D. Pop desvoltă apoi următoarea interpeleție adresată ministrului cultelor și instrucțiunii publice:

1. Are d. ministru cunoștință, că în 10 februarie a. c. rectorul seminarului latin din Oradea a eliminat din seminar 16 clerici gr-cat. români fără să fi deschis o cercetare reglementară?

2. Are d. ministru cunoștință, că sentința adusă în mod statarial a fost executată în chipul cel mai neomenesc, deoarece rectorul și autoritățile seminariale au constrâns pe clericii eliminați ca în timp de noapte și iarnă să părăsească institutul, iar hotărârea aceasta lipsită de orice simț omenesc rectorul nu s'a arătat dispus să o modifice nici chiar la intervenția și rugarea d-lui episcop Radu?

3. Are d. ministru cunoștință, că sentința aceasta, de o severitate fără păreche în felul său, a fost pronunțată fără ca să se fi luat proces-verbal fie și numai cu un singur cleric?

4. Are d. ministru cunoștință că deși autoritățile institutului latin au convenit cu clericii români interesați în cauză de a nu divulga nimica în publicitate din cele întâmplate în institut, totuș din partea acestor autorități s'a săvârșit o uimitoare indiscrețiune și totodată am fost martori a celei triste privilegiști, că capul diecezei gr-cat. române împreună cu preoțimea din fruntea acestei dieceze au fost împoșcați cu cele mai ireproductibile invective în un organ maghiar din capitală?

5. Are d. ministru cunoștință, că autoritățile seminariale nici odată n'au avut nimica de excepționat ce privește conduita clericilor eliminați, și nici nu s'au plâns vreodată autorităților bisericesti ale clericilor eliminați? Are d. ministru cunoștință că și în cazul de față numai pentru aceea s'a aplicat o pedeapsă atât de severă, pentru că clericii români au îndrăsnit să se folosească în limba maternă în conversațiile lor?

6. Consideră d. ministru de admisibil ca viitorul și existența a 16 tineri inteligenți să fie nimicită pentru că își iubesc limba, pe care vreau să o cultive?

Litere - Arte - Științe

Reprivire asupra anului 1911

— *Spicuri din datele oficiale ale ministerului de agricultură.* —

Începând din anul 1899 iarna nu se începe la timpul obișnuit, după calendar, ci de cele mai multe ori în ianuarie, uneori și în februarie.

Sunt deci 12 ani de când perioada iernei sistematic suferă întârziere de cel puțin o lună. Astfel, nu se poate zice, că avem de a face cu un caz excepțional ori întâmplător, pentru că scurgerea anotimpului e permanentă și toate semnele arată, că tot în acest mod o să se scurgă încă zeci de ani. Din ce în ce tot mai mulți se ocupă cu gândul, că învârtirea de până acuma a pământului a suferit oarecare schimbare și că clima noastră trece prin o astfel de prefacere, a cărei rezultat final nici nu se poate prezinti.

Prin faptul, că la noi iarna se începe cu o lună mai târziu, substratul pomilor, mai cu seamă al celor roditori suferă mari pagube. În urma vremii calde din noiembrie și decembrie pomii, pregătiți pentru somnul lor de iarnă, de nou primesc șmețială, când apoi în ianuarie ori februarie pe neașteptate urmează geruri de 10—20 C°, crengile de un an ale pomilor îngheață cu miile, iar la soiurile mai gingașe nu sunt cruțate nici cele de 2 ori și mai mulți ani.

Aceasta, mai cu seamă, se vede la acei pomi, a căror putere de cultivare și energia vieții a fost atâcată de ciuperca Monilia. În urma numitelor geruri apoi, nici o însemnătate nu are faptul, că iarna e mai scurtă ca în alți ani, pentru că o singură lună de iarnă, cu ger mare e de ajuns ca să nimicească, mai cu seamă substratul pomilor roditori.

Pagubele anului trecut cu atât au fost mai mari, că în acest an, iarna a sosit numai în februarie, adică cu o întârziere de două luni, în care timp umezeala arborilor a ținut mai mult.

Nu se poate ști, că câți ani va ține această întârziere a iernii. După calculările unui geolog, durata întârzierii iernei va fi mai lungă de 100 ani, când apoi o schimbare climatei va înceta.

Dacă aceasta ar fi adevărat, anumita schimbare va produce mari stricăciuni în întreaga viață a plantelor, iar, la noi mai cu seamă, pomilor roditori.

Întârzierea iernei la noi numai un singur folos a avut, și adică cu privire la creșterea vitelor, de oarece vitele de casă aproape până la sfârșitul anului au fost afară la pășune, economizându-se astfel nutrețul.

În anul trecut seceta permanentă, mai multă pagubă a făcut plantelor de nutreț, decât plantelor de săpat, pomilor roditori și legumelor. A fost mare noroc, că recolta cerealelor a succes destul de bine și că seceta a urmat numai după seceriș. În schimb însă, în părțile ardelen și sub Carpați a plouat așa de mult, că cartofii au putrezit în pământ iar în unele locuri cucuruzul nu s'a putut coace până toamna.

Iarna, atât de târzie a anului 1911 în foarte mare parte a nimicit recolta caiselor, făcând însă multă pagubă și viilor. Înghețurile de primăvară numai în parte a făcut pagube; cele mai mari pagube se datoresc secetei permanente și viscozelor, din care motiv în anul trecut nu am avut nici recoltă de mere și pere.

Insectele cele mai păgubitoare în anul trecut au fost următoarele: Insecta Cochilis viilor a făcut foarte mari pagube nimicind în cele mai multe locuri $\frac{1}{2}$ parte a recoltei, în altele chiar și $\frac{1}{2}$ parte. În viile de pe terenurile nisipoase insecte Peritelles încă a făcut însemnate pagube.

La pomii roditori fluturașul Carpocapsa trebuie amintit în cel dintâi loc, care azi ori mâne, ne va aduce la neputință de a cultiva poame frumoase și sănătoase. În anul trecut a mai pricinuit pagube și insecta Aphis lanigora.

Dintre ciupercile păgubitoare, la vii Peronospora (Plasmopora) care a atacat nu numai frunza ci chiar și strugurii și în așa de mare măsură, că stropirea cu zama bordoleză nu a avut efect.

La pomii roditori în anul 1911, cele mai însemnate pagube au fost făcute de ciuperca Monilia, care a atâcat toate soiurile de poame; numita

ciuperca în recolta caiselor și vișinelor a făcut așa de mare pagubă, că numai în ținutul Kecskemétului ea se ridică la două milioane coroane. Pe lângă aceea că recolta caiselor a fost slabă, ele nu s'au putut dezvolta lipsindu-le apoi și conținutul de zahăr.

În cele ce urmează, schițăm pe scurt recolta următoarelor poame:

Recolta viilor, mai cu seamă în ținuturile nisipoase și a acelor de pe șesuri, nu a fost multumitoare. Urmând apoi 1-2 înghețuri de primăvară, grindină — de și nu în întreaga țară — recolta a suferit. Peronospora încă a făcut pagube, nu însă în așa de mare măsură ca în anul trecut, căci proprietarii de vin, în urma pagubelor din anul 1910, acum au stropit la timp.

În anul trecut insecta Cochilis înmulțindu-se nespuse de mult, a nimicit $\frac{1}{2}$, sau cel puțin $\frac{1}{2}$ parte a recoltei de vii, căci apărarea împotriva ei nu a avut rezultat îndestulitor. Seceta permanentă încă a fost păgubitoare pentru dezvoltarea boabelor strugurilor, cari pretutindenea au rămas mici, iar coaja li-a fost așa de groasă că din anul 1893 nu s'a înregistrat o cantitate atât de mare de drojdie ca în anul trecut. Aproape fără excepție, față de must drojdiile s'au ridicat la 30-35%. Calitatea mustului (resp. a vinului) a fost excelentă. Se poate zice, că din anul 1897 nu am mai avut așa de bun vin ca în anul trecut.

Recolta cireșelor, în urma înghețurilor timpurii și a pagubelor datorite ciupercei Monilia, a fost mijlocie. Recolta obținută s'a desfăcut ușor. Cele dintâi cireșe italiene în 21 mai au ajuns în Ungaria. Cu opt zile mai târziu și la noi au fost cireșe coapte. În anul trecut s'a exportat cireșe din Ungaria la Viena, Praga și Lemberg, apoi și în Germania.

Recolta vișinelor, în urma pagubelor datorite ciupercei Monilia, și acum a fost mijlocie, slabă. Recolta lor s'a valorizat ușor și cu preț bun. Cele dintâi vișine au ajuns pe piața Budapestei în 9 iunie.

Recolta caiselor, în mare parte a fost nimicită de înghețurile de iarnă și de ciuperca Monilia. Recolta acestui soi de poame nu numai că cantitativ a fost slabă, ci în urma numitei ciuperce, caisele au rămas mici și acre. Dacă nu se înlăturează acest rău, exportul de caise va fi nimicit, ceea ce anual ar aduce o pagubă de 1 și jum. până la 3 milioane coroane. E de amintit, că caisele sunt singurele poame, pentru a căror exportare nu se plătește nici o taxă de vamă.

Cele dintâi caise italiene în 26 iunie au ajuns pe piața Budapestei. Chilogramul s'a vândut cu 100—120 fileri.

Recolta pierșicilor, în urma înghețurilor de iarnă, apoi înghețurilor de primăvară și pagubelor datorite Moniliei, a fost foarte slabă, atât cantitativ cât și calitativ. În urma înghețurilor de iarnă, substratul pomilor roditori din țară jumătate parte a fost nimicit, astfel că numai după mai mulți ani vom avea recoltă din pomii sădiți în locul celor nimiciți. Cu privire la exportul pierșicilor în Germania și Rusia, față de Ungaria numai Italia poate concura, însă numai în ce privește recolta timpurie, căci pierșicele dela noi, atât ce privește calitatea, dar mai cu seamă gustul și dulceața, întrec cu mult pe cele din Italia.

Cele dintâi pierșeci italiene, în 19 iunie au ajuns pe piața Ungariei, desfăcându-se chilogramul cu 160 fileri.

Recolta prunelor, iar a fost slabă și adică nu numai în urma înghețului de iarnă, ci și în urma pagubelor datorite ciupercilor Monilia și Puccinia. Recoltă îndestulitoare, atât cantitativ cât și calitativ numai acolo e de înregistrat, unde primăvara și la începutul iernei pomii au fost stropiți cu zama bordoleză. Câți producători însă au făcut aceasta? De altcum, recolta prunelor nu a fost multumitoare în anul trecut nici în Bosnia și Serbia. Recolta Bosniei s'a ridicat numai la 1000 iar a Serbiei abia a trecut peste 3000 vagoane. Din acest motiv prețul prunelor a fost mare în anul 1911.

Recolta perelor, ar fi trebuit să fie foarte bogată în anul trecut, ea însă a fost foarte slabă. Insecta Anthonomos a făcut mari stricăciuni. A urmat apoi seceta de 6 săptămâni și viscole, astfel că prunele

7. Are d. ministru cunoștință că în bulele papale relative la Uniunea cu biserica Romei, de asemenea în prea înalte deciziuni ale domnitorilor generoși, precum și în bulla Ecclesiam Christi emisă de Pontificele Pius IX cu privire la înființarea mitropoliei gr-cat române de Alba-Iulia și Făgăraș limba română nu numai a fost recunoscută ca limba liturgică, ci a fost de dreptul decretată ca atare?

8. Are d. ministru cunoștință că episcopul dr. Lányi a declarat unui corespondent al ziarului „Nagyvárad“, că atât dânsul, cât și autoritățile seminariale, corpul profesoral și elevii institutului au iscălit o telegramă, pe care au trimis-o episcopului diecezan contelui Széchenyi felicitându-l pentru că a aprobat sentința de eliminare, prin ceea ce au justificat în mod neîndoios acuza, că s'a căutat un pretext pentru a goni în mod sălbatic pe clericii români din seminar?

9. Este d. ministru dispus să ordone o strânică anchetă în această afacere?

10. Este d. ministru dispus să ia măsurile cuvenite în privința reprimirii clericilor români eliminați și deschiderea unei cercetări reglementare împotriva lor?

Interpelația a fost extradată d-lui ministru al cultelor și instrucțiunii publice, care cu proxima ocaziune va răspunde la punctele din interpelație.

*

D. St. C. Pop și-a dezvoltat interpelarea în mijlocul unei indiferențe complete. Numai deputatul Béla Henrik (redactor la foaia soviniștă „Budapesti Hirlap“) întrerupea din când în când pe deputatul român, strigând, că nu-s adevărate cele cuprinse în interpelare.

Sus în galerie, era lume multă. Dintre români am observat pe d. Maior Pop, auditor la tribunalul militar din Budapesta, doamna Erdély, etc. etc.

(„Foaia Pop. Rom.“)

Războiul italo-turc

Italienii au bombardat Mocca.

Mocca. — Orașul Mocca a fost bombardat de vasele de război italiene. Două case au suferit stricăciuni.

*

Din Benghazi se anunță, că șeicul adună pe toți oamenii capabili de a purta arme, din Capra, pentru a porni spre Benghazi.

*

Constantinopol. — După știri turcești, o canonică italiană a încercat la 15 februarie st. n., să captureze un vas turc lângă Mocca. Soldații turci începând să tragă focuri, canonică s'a retras și a bombardat portul de departe. O moschee și două case au fost ușor vătămate. În aceeași zi italienii au bombardat portul dela miază-ză. O parte din cazarmă a fost distrusă.

Un nou atac al beduinilor la Benghazi.

Benghazi. — Ieri dimineață pe când batalionul al patrulă de infanterie manevra în raza de apărare a lucrărilor noastre separate, a fost obiectul unor vii împușcături din partea a 200 de beduini. Batalionul a atacat și a respins îndată pe inamic, care a lăsat pe teren doi morți și și-a transportat 20 de răniți. Noi am avut doi răniți ușor.

Comandamentul turco-arab anunță printr-o proclamațiune că populațiunea otomană a năvălit în Italia și că trupele lor vor sosi aproape de Roma.

Pregătirile sennușilor.

Constantinopol. — Știri din izvor turcesc spun că șeicul Sennussi a plecat din Kufra spre Benghazi. Toate triburile Sennussi vor participa la războiu.

Ochelari pentru soldații italieni.

Milano. — Fabricile de obiecte de metal din Novara, au fost însărcinate să fabrice 200.000 perechi ochelari pentru corpul de expediție din Tripolis, menite a apăra pe soldații italieni în contra furtunei de nisip în timpul marșului în pustiu.

Din aceasta și alte gregătiri se deduce că trupele italiene vor pătrunde în curând în interiorul Tripolitaniei.

înainte de coacere au căzut la pământ. Recolta rămasă a lăsat mult de dorit.

Cele dintâi prune au ajuns pe piață în 19 iunie.

Recolta merelor, cu excepțiunea a 1—2 ținuturi se poate numi slabă. Merii au avut floare destul de bogată, însă Monilia și Carpocapsa a făcut stricăciuni. Păgubitoare pentru recolta merelor a mai fost și seceta.

Merele de vară în 6 iulie au ajuns pe piață.

Recolta nucilor, cu privire la cantitate a fost mijlocie bună. În urma unei noi boale însă $\frac{1}{3}$ parte a nucilor, în lăuntru lor sunt negre și uscate. Această boală băntuie și în Franța.

Recolta gutuilor, cu considerare la substratul pomilor, a fost destul de bună.

Alex. Țințariu.

Scrisoare din București

Școli primare superioare. — Chestiunea „recunoașterilor“ la cameră și senat. — Infrumusețarea grădinei Cismegiu.

7 februarie 1912.

Se proiectează aici o întreagă reformă a învățământului.

Asupra proiectului schițat, al reorganizării universităților, ministrul cere sfatul oamenilor competenți, profesorii universitari. Deși anunțată mai de mult, legea modificatoare a învățământului superior va veni, așadar, mai târziu.

Acuma e la ordinea zilei un proiect care vrea să creieze, oarecum, un grad nou de învățământ: școala primară superioară.

Învățământul, în România, păcătuiește încă prin formalism. Diferitele legiuiri — destul de numeroase — cari s'au făcut în ramura învățământului au avut, în genere de scop a face ca școala să pregătească pentru viață. Reformele au fost de program. Dese modificări au suferit programele școlilor elementare. În sarcina acestor școli era de a da cunoștințele elementare cari pregătesc pentru învățământul mediu, și de a da o cultură generală pentru cei mulți, pregătindu-i, astfel, pentru viață. Două funcțiuni pe cari nu le poate împlini cu mult succes un același organ.

În planul ministrului de instrucție publică este de a se osebi în învățământul primar două cicluri: unul, cel inferior, uniform la țară și la oraș, care va da educație și cunoștințele teoretice strict necesare, și celalalt, superior, deosebit de la oraș la țară, în care se vor desăvârși aceste cunoștințe prin aplicații practice și se vor câștiga cunoștințele pe cari le cere, imediat, viața.

Școala primară superioară e ciclul acesta superior al școlii elementare din orașe. Organizarea la țară vine mai târziu.

Astfel din cursul inferior dela sat ori dela oraș, incomplet prin sine însuși, elevul trece în cursul superior de sat, dacă e să se pregătească pentru viața gospodărească a satului. Acest curs superior de sat variază, ca program, după deosebitele regiuni ale țării, deci după deosebitele necesități ale vieții. Absolvenții cursului inferior, cari vor să se pregătească în vederea unei școli speciale: de agricultură, comerț, meserii, telegrafie ori poștă, normale etc. se vor pregăti în vederea aceasta în cursul superior al școlii primare de oraș, așadar în școala primară superioară.

Cei cari vor să treacă la gimnaziu, după cursul inferior au a mai face un stagiul pregătitor de un an.

Cursul școlii primare superioare va fi de trei ani. Pentru anul întâi corpul didactic se va recruta dintre institutorii meritorii și cu un stagiul în învățământ de 10 ani. Pentru cei doi ani superiori, dintre licențiații universităților.

Va să zică prin această legiuire se caută a se pregăti sateanul pentru viața lui gospodărească și a se întări clasa mijlocie românească, de oraș, îndrumând spre învățământul special.

*

În repetite rânduri s'au ridicat glasuri în parlament pentru îndreptarea unei stări de lucruri anormale. E vorba de chestiunea „recunoașterilor“.

Toate încercările acestea au rămas infructuoase, ca fiind potrivnice constituției.

Aceasta spune că recunoașterea calității de cetățean român se face trecându-se actele petiționarului printr-o comisiune de indigenare și supu-

nându-se cererea votului individual al corpurilor legiuitoare.

Răul cel mare stă în faptul că după sistemul acesta al votului individual, nu pot trece, în decursul unui an, mai mult de 200 cereri, necesitând fiecare votare cel puțin un sfert de oră.

Apoi, pe lângă acest inconvenient care ar fi singur suficient pentru a explica starea aceasta ne firească de lucruri ca să stea în arhivele camerei peste 6000 cereri, unele de peste 30 de ani, se mai adaugă și uzul curios de a se considera ca decăzută cererea trecută prin comisiune, dacă n'a fost supusă votului în aceeași legislatură.

Cu sistemul acesta au fost înlăturați, adesea oameni de merit, făcându-li-se și lor personal o nedreptate și țării care putea fi slujită cu folos.

Proiectul modificator al regulamentului corpurilor legiuitoare aduce îndreptările cuvenite, fără a vătămă constituția țării. Mai întâi în mod definitiv, cererile trecute odată prin comisiune, se vor considera ca definitiv trecute, fără a mai suferi o decădere în cazul când ele nu se vor supune votului în decursul aceiași legislaturi. Apoi — și aceasta-i reforma de căpetenie, — forma votului individual se schimbă: votul cu bile se înlocuiește cu votul prin ridicarea mâinilor. Constituția însăși spune că forma votului e prin ridicarea mâinilor și numai prin excepție, prin bile. Excepția a devenit regulă numai datorită uzului.

Se vor aduce noi infrumusețări mării și frumoasei grădini a Cismegiuului din București. E vorba să se înconjure printr-o alee, partea aceia a grădinei care se mărginește cu proprietăți particulare, făcându-i-se, astfel, față în toate părțile. Aleea nu va micșora grădina, terenul trebuincios procurându-se, prin expropriere pentru utilitate publică, dela proprietățile mărginașe. E vorba apoi ca în cuprinsul însuși al grădinei să se aducă noi infrumusețări.

Coresp.

Convenția secretă austro-română

— Textul convenției —

O indiscreție diplomatică sau o mistificare?

Cartea neagră (Livre Noir) este titlul unei lucrări careși propune publicarea tuturor convențiilor secrete dintre Austro-Ungaria deoparte și România, Bulgaria, Grecia și Muntenegru de altă parte.

Autorul lucrării se ascunde sub pseudonimul „Herzog von St. Sava“ și o dedică „contelui de Aehrenthal“ „în semn de admirațiune profundă și amicitie respectuoasă“.

În fruntea primei fascicole a lucrării a apărut „Convenția secretă austro-română“, datată 1 schil 14 august 1880. O reproducem textual în traducțiune românească, rămânând să revenim asupra ei:

Introducere

Majestatea Sa Imperială regală-apostolică a Austro-Ungariei și A. S. R. prințul României, având în vedere interesele reciproce ale curților și statelor lor, precum și importanțele schimbări cari s'au produs în situație dela anul 1878; fiind de asemenea dornice să perpetueze pacea și prietenia care, din fericire, există între cele două națiuni cărora ele le sunt suverani, iar, pe de altă parte, fiind hotărâte ca pe viitor nici un diferend să nu aducă între ele și statele lor, ostilități sau să întrerupă bunele lor relațiuni de prietenie: — s'au pus de acord, precum și guvernele lor respective, asupra clauzelor următoare, anume:

Articolul I. Austro-Ungaria și România conștiente de rolul pe care trebuie să-l joace în rezolvarea eventuală a problemei chestiunii Orientului, încheie, prin acest tratat, o alianță politică și militară.

Articolul II. Guvernul Alteței Sale Regale prințul României nu va îngădui pe teritoriul său nici un fel de uneltiri politice, religioase sau economice, cari ar fi îndreptate contra Austro-Ungariei, precum și contra suveranului ei și guvernelor sale.

De asemenea Alteța Sa Regală și guvernul său român vor întrebuița de acum înainte toată influența lor și toată puterea autorității lor pentru a interzice și, prin urmare, pentru a șterge din țară preponderența ruso-slavă, înlocuind liturghia și al-

fabetul cirilic, prin liturghia și alfabetul latin, adoptând calendarul gregorian în locul celui de stil vechiu, opunând stavile libertății de navigațiune a vapoarelor rusești pe Dunăre; construind fortificații menite să servească, la nevoie, contra Rusiei și împiedecând prin toate mijloacele relațiunile de vecinătate și contactul tradițional slavo-român. În acest sens, căile ferate române trebuie să fie cât se poate mai puțin legate cu cele ale Serbiei, Bulgariei și Rusiei.

Majestatea Sa Imperială și Regală-Apostolică a Austro-Ungariei va da tot sprijinul său Alteței Sale Regale prințul Carol al României în cazul când primejdii ar amenința tronul său și viața sa. Garantându-i inviolabilitatea coroanei sale și prezervarea dinastiei sale, guvernul austro-ungar acceptă de mai nainte a recunoaște Alteței Sale prințul Carol al României titlul de rege în momentul când i-se va părea de cuviință să și-l atribuie și va face toate demersurile necesare pe lângă celelalte puteri pentruca acest titlu să îi fie recunoscut.

Articolul 3. Dacă „nouile idei“ cari aduc atingere drepturilor monarhice și legitimității instituțiilor sancționate de veacuri și înscute coroanelor, ar pătrunde eventual, prin agitații de liberi enuțetători, socialiști, comuniști și anarhiști, iredentști și chiar radicali din stânga sau liberali excentrici, în România, guvernul Alteței Sale Regale va întrebuița toată activitatea sa pentru a opri și înăbuși progresul lor. Clerul latinizat, aristocrația de sânge și a spadei și mării proprietari, vor ține, paralel cu cei ai imperiului austriac, frânele puterii.

În acest scop, guvernul Alteței Sale Regale va da tot concursul său Alteței Sale regale prințul României, ajutându-l ca să și îmbunătățească armata și flota cu înarmările lor, precum și fortificațiile sale și poliția sa.

Articolul 4. E hotărît între înaltele părți contractante că România nu va intra, fără să consulte pe aliata sa Austro-Ungaria, în aranjamente distincte cu vre-o altă putere și, în special, nu va lega relațiuni serioase, politice, economice sau altele, cu nici unul din statele balcanice, asemenea relațiuni putând să aducă vătămare obiectelor stipulate în această convenție.

Dacă vreodată România s'ar vedea în posibilitatea de a și mări teritoriul în paguba posesiunilor sârbe, bulgare și ruse, Austro-Ungaria va uza de toată influența sa de putere pentru a și ajuta aliata până la desăvârșita realizare a revendicărilor sale.

Articolul 5. România renunță de acum înainte la politica sa națională și de a nutri tendințe iredentiste către Transilvania, Bucovina și Banat.

Austro-Ungaria e gata să susție propagația română în Basarabia și Macedonia, precum și să înlesnească opera de romanizare în Dobrogea.

Articolul 6. Dacă România e târîtă într'un război, pentru apărarea drepturilor sale speciale, contra Rusiei, contra Bulgariei sau contra oricărui alt stat, Austro-Ungaria va veni imediat în ajutorul aliatai sale, va face războiul comun cu dânsa și va face pacea în acord mutual cu dânsa.

La rândul său, România se angajază ca, în caz de război al Austro-Ungariei cu Rusia și cu Sărbia sau Turcia, să pue la dispoziție Alteței Sale imperiale și regale-apostolice toată armata și flota sa, precum și tot teritoriul său și fortificațiile și locurile sale strategice ale Dunării și Mării-Negre.

Articolul 7. Dacă în timpul cât această convenție între înaltele părți contractante e în vigoare, Austro-Ungaria ar reuși să pue sub hegemonia și suprema suzeranitate a augustei case de Habsburg statele și națiunile din peninsula balcanică, regatul României se va bucura, în această nouă constelație de state, de favoarea componentului celui mai privilegiat și celui mai larg autonom. Majestatea Sa Imperială și Regală-Apostolică a Austro-Ungariei va mai adăuga de bună voință, în acest caz, la posesiunile actuale ale coroanei Alteței Sale Regale Prințul Carol al României și a moștenitorilor săi legitimi și prea catolici a Casei de Hohenzollern-Sigmaringen, o parte a Banatului, Transilvania și Bucovina și, eventual, Basarabia și îi va salvarda integral și pe veci, lui și descendenților săi, toate prerogativele și drepturile de suverani.

Alteța Sa Regală prințul României se angajează să deschidă larg porțile regatului său industriei și comerțului austro-ungar și să continue

a propaga, pe viitor ca și în prezent, catolicismul și germanismul.

Articolul 8. Prezentul acord va căpăta efect imediat după data semnăturii sale și va rămâne în vigoare timp de patru-zeci de ani, începând dela această dată. El va înceta să existe după douăzeci și patru de luni de înștiințare prealabilă. În acest scop, dată în scris de una din înaltele părți contractante. Dar dacă, atunci când data fixată pentru expirarea lui va sosi, una sau cealaltă din aliate este în război, alianța va continua eo facto până ce se va încheia pace.

Drept care, Noi am hotărât și hotărîm că acest acord are putere de lege între cele două țări. Făcut în duplicat la Ischl astăzi 14 august, 1880.

(Semnat) Franz Iosef.

(Semnat) Carol.

Subsemnații, autorizați după toate formele legale de suveranii lor, au semnat de asemenea acest tratat și au pus sigiliile lor.

(Contra semnat):
Baron de Haymerle.

Ministrul de externe al Majestății Sale imperiale și Regale-Apostolice a Austro-Ungariei.

(Contra semnat): Boerescu.

Ministrul de externe al Alteții Sale Regale Prințul României.

(„Adevărul“).

Dispariția unui dascăl vrednic

Sâmbătă în 4 februarie st. v. am petrecut la cele eterne pe unul dintre cei mai stimați și iubiți fii ai comunei fruntașe Sacoșul-unguresc, pe fostul inv. pens. Georgiu Maghețiu, care timp de 45 ani, în zilele acestea de grea încercare, a stat stăncă neclintită în mijlocul valorilor cari îl amenințau cu nimicire.

Dragostea mare ce o nutrea față de școala și neamul său, este singura explicație a multelor acțiuni de diferit ordin, desfășurate din inima unui adevărat apostol.

Timp aproape de o jumătate de veac a fost un adevărat părinte sufletesc, care în zile de grea încercare îi știa mângâia, iar în zile senine se bucura de bucuriile lor.

A fost unul dintre cei mai muncitori învățători, pentru care împrejurare nici recunoștința autorităților sale bisericesti nu întârziă, designat fiind din partea aceloră la rezolvarea multor probleme ale învățământului nostru primar.

Timp de mai mulți ani a fost comisar consistorial al protopreșbiteratului Lugoj.

N'a fost o manifestație românească, la care să nu fie concurs și dânsul, dupăcum îi permiteau împrejurările și puterile sale.

Ca fiu al acestei comune și-a știut impune voința încă din tinerețe. Fără concursul său nici că se putea măcar închipui vre-o acțiune pornită în interesul comunei sale și ai elevilor săi, deveniți cu vremea cetățeni maturi. Nu e om în comuna noastră fruntașă ca să nu-i fi cerut vr'odată sfatul.

Totdeauna își da bine seama despre ceiaze discută și numai după o aprofundare a chestiunii da expresie convingerii sale, cari erau un adevăr imperativ pe care și-l însușiau cu toții. Și când prin voia sortii suntem pentru totdeauna lipsiți de sfaturile și îndemnul sale cumpănite, gândul nostru și inima noastră îndurerată se ridică spre ceruri implorând mila atotputernicului Dumnezeu pentru sufletul său, iar întristatei familii trimitem adânc simțita noastră durere, spre a le ușura durerea ce o simt la pierderea iubitului lor.

Defunctul lasă în urma lui înrîștata soție Maria Maghețiu n. Lighezan și doi fii dr. Coriolan Maghețiu prof. la liceul din Craiova și Aureliu Maghețiu preot ort. rom. în Togir.

Odihnească în pace!

P. S.

Dr. ȘTEFAN TAMAȘDAN

medic unv. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații de la orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

INFORMAȚIUNI

Arad, 22 februarie n. 1912.

Sărbătorirea maestrului Caragiale.

Societatea academică-literară „Petru Maior“ din Budapesta a ținut duminică în 18 februarie seara o ședință festivă în onoarea maestrului Caragiale în localitățile dela „Tiszviselö Egylet“.

Au luat parte foarte mulți tineri universitari. Au vorbit: Ioan Țicu, președintele societății, Eugen Suciu, medicinist și Coriolan Petran, student în belearte.

D. Țicu a schițat rolul covârșitor al maestrului Caragiale în istoria noastră literară-culturală din deceniile trecute, iar d. Suciu a vorbit despre personalitatea și operele maestrului în formă fragmentară.

D. Petran a citit câteva bucăți din operele literare, cu multă înțelegere.

Ilustrul maestru a fost sărbătorit cu multă căldură și însuflețire.

Când, în urmă, unul dintre conferențieri și-a exprimat dorința fierbinte, ca Dumnezeu să-l țină pe maestrul Caragiale încă mulți ani în viață, tinerimea însuflețită aplauda frenetic.

La urmă s'a citit telegrama tinerimei, adresată maestrului Caragiale.

Interpeleția deputatului dr. Șt. C. Pop. Referitor la afirmația „Tribunei“, că d. deputat dr. Șt. C. Pop. ar fi cerut pentru interpeleția în chestia teologilor români dela Oradia-mare înveniuințarea P. Sf. Sale episcopului Radu, — d. deputat ne roagă să publicăm următoarea desmințire:

„Tribuna“ afirmă că s'ar sveni cum că eu am cerut înveniuințarea P. Sale a d-lui episcop dr. Dem. Radu, ca să pot face interpeleția în chestia teologilor români din seminariul latin din Oradia-mare. Acest sven este neîntemeiat, fiindcă eu nu obișnuiesc să cer dela nimeni autorizație când este vorba de a-mi împlini datoria ca reprezentant al poporului meu“.

Arad, 22 febr. n., 1912.

Dr. Ștefan C. Pop.
deputat dietal.

Pentru cei 16. Elevii cl. a IV-a a liceului Sf. Sava din București au telegrafiat colegilor lor dela Oradea următoarele:

„Toată admirația noastră și toată afecțiunea bravilor apărători ai limbii române“.

Rugare. *Apelăm călduros la toate onorabilele persoane, cari au primit dela societatea „Clubul Român“ din Viena, mărci cu chipul d-lui prof. N. Iorga, cu scopul de a mări fondul societății, să binevoiască a le rescumpăra, sprijinind astfel societatea, sau a le retrimite. — Gheorghe Vitencu, președinte.*

Comitetul filial al „Societății pentru fond de teatru român“, din Oradea-mare își va ținea adunarea generală, duminică în 25 l. c. st. n. la 11 ore a. m., în localul școlii gr.-or. române, la care sunt rugați a participa toți binevoitorii și sprijinitorii mișcărilor noastre culturale.

Pentru comitet: *Demetriu Kiss* președinte.

Dela societatea română academică social-literară „Carmen Sylva“ din Graz. Tinerii români dela școlile superioare din Graz și Leoben, însufleții de idealurile culturale și vieții carat românești, conștii de lipsa unei societăți social-literare și conștii de însemnătatea aceleia, am reînființat vechea societate academică „Carmen Sylva“, — care în urma grelelor împrejurări de câțiva ani nu a mai funcționat, — constituindu-și comitetul în modul următor:

Președinte: *Cornel Tarnavski* stud. tehn., secretar: *Liviu Câmpeanu* stud. med., casșar: *Emilian Giurgiu* stud. med., bibliotecar: *Iosif V. Butean* stud. med.

Adresa societății: Soc. rom. acad. social-literară „Carmen Sylva“ *Merangasse 48, II, St. Graz.*

Expoziția de industrie casnică românească, colecțiunea d-nei Maria Cosma. Va fi deschisă

din 25 februarie până în 31 martie n. a. c., în fiecare zi la orele 10—12 a. m. și 2—4 p. m., în strada Schewis Nr. 15. Taxa de intrare e de 50 fil. Venitul este destinat pentru școala „Reuniunii femeilor române“ din Sibiu.

Promovare. *D. Eugen Șelariu* a fost promovat de doctor în științele medicale la universitatea din Budapesta. Felicitări.

Deputat polonez amenințat cu moartea. Ziarul „Slova Polski“ din Lemberg publică o scrisoare în limba ruteană primită de deputatul conte Skarbek, cu data de 13 (st. n.) și semnată Szincsyki II. Prin această scrisoare deputatul Skarbek e invitat să-și depună mandatul său de deputat până la 13 martie 1912, și în cazul că nu se va supune acestei injoncțiuni îl așteaptă o moarte sigură. Dacă ține la viața sa, el nu va trece cu ușurință peste această sentință de moarte.

„Dacă am putut ucide pe contele Potocki — zice mai departe scrisoarea — pentru escamotarea a 26 mandate, vom putea cu atât mai mult s'o facem față de d-ta pentru escamotarea unui singur mandat“.

Contele Skarbek declară că el nu ia în serios această scrisoare a comitetului ucrainic și-și va păstra mandatul de deputat.

Victimele aviațiunii. Ziarele din Londra află din San-Francisco că aviatorul german Hoff și aviatorul englez Glenmarin au căzut. Hoff a rămas mort, Glenmarin a scăpat neatinș.

Primul an al republicii chineze. Agenția Reuter află din Peking că printr'un manifest publicat ieri, se anunță că China a adoptat calendarul european pe anul 1912 socotindu-se primul an al republicii.

„Bene merenti“ pentru artă. M. Sa regele României a semnat decretul prin care se acordă medalia „Bene merenti“ următoarelor persoane:

Clasa I-a. D-șoarei Cella Delavrancea, pianistă; d-lor I. Bacalbașa, directorul general al teatrului național; Paul Gusti, director de scenă al acestui teatru; dna Maria Ciucureșcu, societară a teatrului național; I. Niculescu, societ. al aceluiaș teatru; D. Anghel inspector al artelor; E. Mezzetti, profesor și fost director al conservatorului de muzică și artă dramatică din Iași; E. Gârleanu, director al teatrului național din Craiova și Ion Anestiu, artist al teatrului din Craiova.

Clasa II-a. Constanța Hodos, autoare dramatică; Laurenția Gribricea, scriitoare; Emil Nicolau, autor dramatic; Metaxa Doro G., secretar literar al teatrului național; Sictor Efsimiu, autor dramatic; D. Dimitriu, șeful corului mitropoliei din Iași și N. Mihăescu.

Corul plugarilor din Milova, dirijat de on. preot D. Ganea, a aranjat în 5/18 febr., un concert în favorul reparării sf. biserici. Atât moralicește cât și materialicește a succes peste așteptare. Cu mulțumită suntem datori on. părinte, cu atât mai vărtos, că abia de 4 luni e în comuna noastră; și pe sărbători ne-a și surprins cântându-ne cu corul răspunsurile liturgice, iar pe zăpostire ne-a delectat mult cu cântări naționale cântate de cor, și vre-o câteva poezii populare cu multă dibăcie din partea câtorva coriști. Toate acestea nu i-au fost destul on. părinte, ci ca să fie venitul mai mare a cercetat inteligența din loc și jur colectând suma de 84 cor.

Suprasolviri și colecte a intrat dela următorii, cărora și pe calea aceasta le exprimăm mulțumită:

V. Goldiș, secr. cons. 4 cor. Bibliotecă diecesană, Arad 1 cor. „Victoria“, Arad 5 cor. Frații Burza, Arad 10 cor. Hirsch I. Arad 1 cor. Dr. Missits 10 cor. Dr. A. Cioban 10 cor. Dr. A. Marta Lipova 10 cor. Dr. I. Cornea, Odvos 4 cor. N. Dima, Odvos 2 cor. Lorenz G. Milova, 10 cor. Tiegermann, Milova 2 cor.

De tot a intrat 120 cor., din care 72 cor., e venit curat. — *Aurel Pavica*, faur.

În „Buletinul monumentelor istorice“ domnul profesor I. Grămadă dă amănunte, despre hanul „Zum goldenen Hirsch“ („La cerbul de aur“) din Viena. Acolo a găzduit Mihaiu Vițeazul în 1601. A sosit la 2/12 ianuarie 1601 cu 40 de oameni, cu 60 sau 70 de cai de călărie și cu 17 căruțe. Era după înfrângerea dela Mirislău și mergea spre Praga, la împăratul Rudolf al II-lea. — Rabusz seria arhiduceului Maximilian, că mai toți oamenii lui Mihaiu erau îmbrăcați țărănește, că aveau arce cu curea, săgeți și săbii cu mânerele de argint și buzdugane. De Mihaiu zice, că

are mtră crudă
hum vechiu al
stilul veaculu
este.

D. A. C. C
un șir de confe
va trata subie
ționale.

Astfel ac
economic vital
lejl încă odată
A. C. Cuza ca
și ar fi d
părerile profes
a face o critica
a-l ataca, cu ir

Orașul C
Cuza-Vodă? In
azi știu ceva d
cestea prin au
oraș cu acest
Alexandria și l
ținea pe vreme
rile politice au
Vodă și tot p
fost zădărnici.

Dacă nu
schimb a inter
posedau teren
rașul Cuza-Vo
Teleorman. Tă
judet, că au f
cesul s'a inf
instanță țărar
pierdere și în
s'au plâns pe
să armeze ju
faptul unui
avut nemerita
ghiloman, mi
D-nul Marghi
numai din gr
cesul la prim
de interne a
lui să studie
înaintea Curf
dispus, ca to
pe seama mi
interesant pro
Apel din Buc
angajat d-nul

Antece
de externe a
cerile externe
celarul de st
1792). Dela
al 20-lea, s'a
Philip Coben

FOIȚA

(32)

Dar și
rabilei doan
prinsese a v
luă ceasca c
laltă mână
numai decă

— Av
Câte suflet

— Ac
tucă: raul
așa foamta

— C
și colibele
putut vede
d-voastră...

locul nopții

— K

*) In
tăneasă, a
Excelență pe

are nutra crudă. D. I. Grămadă a găsit într-un album vechiu al Vienei și acest han. Era clădit în stilul veacului al XVI-lea. Acum hanul nu mai este.

D. A. C. Cuza va începe în curând a ținea un șir de conferințe în orașele din Moldova. D-sa va trata subiecte din domeniul economiei naționale.

Astfel acei ce se interesează de problemele economice vitale ale neamului nostru, vor avea prilejul încă odată să vadă în ce mod înțelege d. prof. A. C. Cuza ca aceste probleme să fie rezolvite.

Și ar fi de dorit ca și acei cari nu sunt de părerea profesorului dela Iași să se hotărăască odată a face o critică obiectivă doctrinei sale, în loc de a-l ataca, cu injurii și calomnii, personal.

Orașul Cuza-Vodă. Cine a auzit de un oraș Cuza-Vodă? În tot cazul prea puțini din cei de azi știu ceva despre un asemenea oraș. Cu toate acestea prin anul 1864 se decretase înființarea unui oraș cu acest nume în județul Teleorman, între Alexandria și Roșiori de Vede, pe moșia ce aparținea pe vremuri lui Miloș Obrenovici. Imprejurările politice au determinat însă abdicarea lui Cuza-Vodă și tot planul cu înființarea noului oraș a fost zădărnicit.

Dacă nu s'a înființat acel oraș modern, în schimb a intervenit un proces între țărani cari posedau terenurile pe cari urma să se înființeze orașul Cuza-Vodă și un cunoscut proprietar Capră, din Teleorman. Țăranii s'au plâns tribunalului din acel județ, că au fost deposedați de d-nul Capră. Procesul s'a înfățișat de mai multe ori și la prima instanță țărani au pierdut. Disperați de această pierdere și încredințați, că ei au dreptate, țărani s'au plâns pe la cunoscuți, spunând că n'au cu ce să urmeze judecata. Un binevoitor a comunicat faptul unui domn avocat din București, care a avut nemerita idee să pue în curent pe d-nul Marghiloman, ministrul de interne, cu cele întâmplate. D-nul Marghiloman cercetând cazul, s'a convins, că numai din greșeli de formă țărani pierduseră procesul la prima instanță. Ca urmare, d-nul ministru de interne a dat delegație la doi avocați ai statului să studieze dosarele și să ia apărarea țăranilor înaintea Curții de Apel. D-nul Marghiloman a mai dispus, ca toate cheltuielile procesului să fie făcute pe seama ministerului de interne. În curând acest interesant proces se va înfățișa înaintea Curții de Apel din București. Avocat al d-lui Capră a fost angajat d-nul C. Disescu. „S-a”.

Antecesorii contelui Berchtold. Ministeriul de externe a devenit un oficiu central pentru afacerile externe ale imperiului habsburgic sub cancelarul de stat Kaunitz (13 mai 1753—19 august 1792). Dela el până la contele Berchtold, care este al 20-lea, s'au părădat 19 miniștri: contele Ioan Philip Cobenzl (19 aug. 1792—27 martie 1793);

Ioan A. Fr. baron de Thugut (27 martie 1793—26 sept. 1800); contele Ludovic Conrad Lehrbach (26 sept. 1800—28 sept. 1800); contele Ioan Ludovic Cobenzl (5 oct. 1800—24 dec. 1805); contele Ioan Philipp Stadion (24 dec. 1805—4 oct. 1809); principele Clemente W. L. Metternich (8 oct. 1809—13 martie 1848); contele Carol Ludovic Ficquelmont (18 martie 1848—4 mai 1848); Francisc baron de Lebzeltren, ca conducător interimar; Ioan Phil. baron de Wessenberg (8 mai 1848—21 nov. 1848); principele Felix Schwarzenberg (21 nov. 1848—5 aprilie 1852); contele Carol Ferd. Buol-Schauenstein (11 aprilie 1852—17 mai 1859); contele Ioan Bernh. Rechberg (17 mai 1859—27 oct. 1864); contele Alex. Mensdorf-Pouilly (27 oct. 1864—30 oct. 1866); contele Friederich Ferd. Beust (30 oct. 1866—8 nov. 1871); contele Iuliu Andrássy (14 nov. 1871—8 oct. 1879); Heinrich baron de Haymerle (8 oct. 1879—10 oct. 1881); contele Gustav Kalnoky (20 nov. 1881—16 mai 1895); contele Agenor Goluchowski (16 mai 1895—24 oct. 1906); contele Alois Aehrenthal (24 oct. 1906—17 februarie 1912).

Incident la o nuntă princiară. Din München vine știrea, că în timpul ceremoniei cununiei religioase a principesei Oettingen-Wallerstein, cu prințul Alfred Lichtenstein, principele Ernst Windischgraetz s'a îmbolnăvit în mod subit. El căzu jos fără cunoștință și, după ce fu prevăzut cu ultimele sacramente, fu transportat la hotel.

Când însă medicii chemați în grabă sosiră la patul muribundului, acesta își revenise și putu iar să vorbească.

Ziare naționaliste în România. Numărul ziarelor naționaliste din Regat se înmulțește. Iata aici consemnarea lor „Solia” la Droboi: director: N. I. Butureanu, avocat. „Unirea” la Iași, sub îngrijirea dlor Cons. N. Ifrim și Alex. Cusin. „Cuvântul” la Râmnicul Sărat; director: N. Dicescu. „Steagul” la Ploiești; dir.: Inginer D. I. Dimitriu. „Dobrogea nouă” la Constanța. „Domnia Legilor” la Râmnicul-Vâlcea; dir.: A. D. Livezeanu. „Apărarea Națională” Craiova; G. Mil. Demetrescu. „Neamul românesc” la Valeni-de-munte; director N. Iorga. Pentru săteni: „Neamul românesc pentru popor.”

Când apare „Lumina”. Noul ziar al partidului naționalist-democrat, foaia d-lui Iorga, cum se zice pe la noi, care era vorba se apară în februarie a. c. din cauza greutăților tipografice și a unei organizări mai bune, va apărea cel mai târziu la 1 martie.

Mark Twain și M. Sa Francise Iosif. Odată Mark Twain celebrul umorist american și-a găsit și el nașul. Se știe, că M. Sale nu i-a lipsit niciodată spiritul de apropiere. Aceasta s'a dovedit cu ocazia călătoriei la Viena a lui Mark Twain când a fost primit de împărat.

Celebrul umorist foarte serios de astădată scrisese o splendidă alocuțiune în nemțește pentru care își dase toată osteneala ca să o pronunțe cât se poate de bine.

Dar în momentul decisiv, emoțiunea îl cuprinsese astfel că și pierdu șirul. Văzând, că o sfecește de tot, Twain mărturisî împăratului, că cu afurisita asta de nemțească și mai ales în prezența M. Sale a uitat tot și nu mai știe cum s'o dreagă.

— Nu te turbura pentru atât de puțin, dacă nu poți pronunța nimic în nemțește, spune în englezește și eu care cunosc bine această limbă ți-o voi traduce.

Lupta pentru reforma electorală. Partidele politice se poate spune — s'au împărțit în două tabere: pentru și contra sufragiului universal. Kosuthistii au trecut acolo unde de fapt au fost și până acum: între conservatori, supremației de rasă și mai cu seamă de clasă. Guvernul i-a primit cu brațele deschise mai cu seamă fiindcă n'au adus cu ei nici o pretensiune. Opoziția însă nu va pierde nimic prin ei, căci acei câțiva dintre ei, cari au susținut reforma electorală vor susține-o și de aici înainte. Iar cei 60 justhisi în afară de partid și populari reluând obstrucția tehnică vor ști să împiedece desbateră reformelor militare și vor convinge guvernul că până nu se va prezenta proiectul reformei electorale nu va fi pace, iar camera nu va fi capabilă de muncă. Votul universal e privit de întreaga oligarhie maghiară ca acel ce va înmormânta pentru veci toate privilegiile ei. E trist însă pentru ea că această reformă mult nu va mai întârzia și va veni timpul când ei vor fi siliți să renunțe la multe din privilegiile ce și le asiguraseră.

Cât era de mare imperiul roman. Din Khertum se telegrafează că profesorul Garstang a făcut în districtul Meroe descoperiri importante, cari dovedesc că limitele imperiului roman, erau mult mai mari decât se credea până acum. Făcând săpături, profesorul Garstang a descoperit un portic de templu roman și alte dovezi despre o ocupare militară a districtului Meroe. Acum se explică prezența la Meroe a capului împăratului August, cap de bronz descoperit în 1911.

Un congres de istorie universală la Paris. În primele zile ale lunii septembrie se va ținea la Paris al III-lea congres de istorie universală. România a fost invitată a-și trimite doi reprezentanți. Congresul va dura trei zile după care congresiștii vor vizita Bretania, unde se știe că se află cele mai însemnate rămășițe druidice, apoi valea Rhonului, însemnată deasemenea prin interesante rămășițe istorice.

Bancnote noue de 100 cor. Precum se anunță din Viena banca austro-ungară a hotărât să facă o nouă emisiune de bancnote de 100 cor. Bancnotele vechi de 100 cor. se vor scoate curând

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMÂN)

Trad. de Senior

(32)

— Urmare —

Dar să ne întoarcem la masa de ceai a onorabilei doamne bătrâne. Cicikof, precum am văzut, prinsese a vorbi și a lucra fără ceremonie; el își luă ceasca cu mâna stângă, prinse sticluta în cealaltă mână și-și turnă țuică, înghiți o gură și zise numai decât după înghițitură:

— Aveți, mănușă, un frumos sat colo jos. Câte suflete?

— Acesta-i un sat de optzeci de suflete, tătuță: răul o că a fost anul trecut foamete, și o așa foamete...

— Cu toate astea țărani sunt aici chipeși și colibele lor sunt construite solid, pe cât am putut vedea din fereastră. Dar spuneți-mi numele d-voastră... eram așa de zăpăcit... Sosit așa în mijlocul nopții; într'adevăr, până acum...

— Korobocika, secretară de colegiu*).

*) În Rusia, sotia ori văduva unui căpitan o căpităneasă, a unui consilier de stat actual, o consileră, o Excelență pe viață.

— Vă sunt foarte recunoscător. Numele d-voastră patronal și acel al părintelui d-voastră?

— Nastasia Petrovna.

— Nastasia Petrovna! acesta-i un nume drăguț. Eu am o mătușă, o soră a mamei, care-i și ea tot Nastasia Petrovna.

— Și d-voastră vă numiți? — zise întrebător doamna... d-voastră sunteți nu-i așa, zăceda-tel-ul***) nostru?

— Nu, mănușă, — răspunse, răsânnnd. Cicikof. Eu nu sunt un magistrat în inspecții; eu călătoresc pentru mine, pentru afacerile mele private.

— Ah! tu cumperi, da, tu cumperi produsele înțeleg. Cât îmi pare de rău acum că am vândut așa de ieftin negustorilor toată mierea! iată, tătuță, tu, tu mi-ai fi cumpărat-o.

— Tocmai miere n'as fi cumpărat eu, cu siguranță.

— Ei, dar ce? atunci cănepa? Ce zic eu? anul acesta, îmi rămâne așa de puțină, cinsprezece ori douăzeci de chile.

— Nu, mănușă, eu mă ocup cu altfel de marfă: spune-mi, de câțiva ani, muritu-ți-au mulți țărani?

— Oh! tătică, închipuește-ți, optsprezece, — zise bătrâna oftând, și ce oameni! tot meșteșugari, tot muncitori excelenți. E adevărat că după ei au

**) Magistrat civil a cărui jurisdicție n'are nimic analog la noi. În operațiunile recensământului, el merge din moșie în moșie și prezența lui face mare senzație în tot districtul său.

fost nașteri, dar ce folos! niște viermușori!... și pofteste de vorbește despre aceasta zăcedatului, ce îți răspunde că se plătește darea după numărul sufletelor și că recensământul face credință despre aceasta. A murit lume, pe care... „Ași, așa, așa! face el, noi avem registre de vii”. Săptămâna din urmă mi-a ars fierarul, fierarul potcovar, lăcătuș destul de bun... un om de aur.

— Ați avut un foc?

— Un foc! de unde? Dumnezeu să ferească, ar fi fost de o sută de ori mai rău: nu, fierarul a ars, așa, singur singurel; focul s'a aprins în trupul lui; el bea prea mult, prin toată pielea lui ieșiau mici flăcări vineții, până când trupul i se uscă, i se arse, i se înegrise ca cărbunele. Și când mă gândesc ce ferar! Astăzi n'am o trăsură în bună stare, iar caii îmi sunt fără potcoave. Sunt ținută aici.

— Toți suntem în mâinile lui Dumnezeu, mănușă, — zise Cicikof dând din cap, — împotriva înțelepciunii divine nu poți rosti nici măcar un cuvânt fără păcat... Ei bine, cedează-mi-le mie, Nastasia Petrovna.

— Să cedeze cine? să cedeze ce?

— Ei! pe acei cari nu mai sunt; cei optsprezece morți ai d-tale.

— Să ții cedeze morți?

— Da, fâmi pur și simplu cadou.

— Să fac cadou pe morții mei...?

— Cadou de voiești: căci, în sfârșit, dacă voiești mai bucuros să mi-i vinzi, bun! Vă voi da ceva pentru ei.

— D-ta îmi vei da bani pentru... cum?...

din circulațiune, după ce s'a constatat că există nu mai puțin decât 15 feluri de falsificate ale acestor bancnote. Nuele bancnote se vor deosebi de cele vechi atât în ce privește culoarea, cât și mărimea.

O acțiune exemplară. (Trei milioane pentru scutul germanilor în Austria). Peter Rosegger, scriitorul cunoscut, a lansat acum trei ani un apel pentru înființarea unui fond de milioane, din care să se susțină lupta de apărare în ținuturile unde elementul german este periclitat.

Societatea „Deutscher Schulverein“, a făcut colecta, și după nouă luni, la 20 februarie 1910, au fost subscribe o mie (1000) partii, — așa numite „petrii de zidire“ — de câte două mii de coroane; aceasta pe lângă contribuțiile obicinuite la fondurile societăților de apărare deja existente.

Darurile se administrează de soc. „Deutscher Schulverein“; aceasta dispune despre ajutoare, după lipsă și măsură. Partea mai mare a sumei rămâne neatinsă, și numai interesele se întrebuințează. Din rest s'au zidit ori reparat până acum 20 edificii școlare, iar 54 au primit ajutoare; apoi au fost întemeiate ori întregite 16 asiluri pentru copii.

Ofertele însă au continuat a fi trimise, și acum lipsește numai 120.000 coroane din milionul al treilea.

În cuvinte frumoase face Peter Rosegger apel nou, să se adune în timp scurt și acest rest. „Căci tot mai imperios strigă necesitatea groaznică, de a apăra poporul nostru german în Austria, în această Austrie iubită, care tot atât de puțin ar putea exista fără noi, cum nu putem trăi noi fără Austria. Respectând dreptul concetățenilor noștri să-l apărăm pe al nostru!“

Jurații feminini. Încă un progres a fost realizat de către America.

La curtea cu juri din orașul Seattle, în statul Washington, unde femeile au câștigat exercitarea deplină a drepturilor politice, au participat pentru primădată acum câteva săptămâni două fiice ale Evei în calitate de jurați.

Dar chestia zilei nu a fost aceasta, ci mai degrabă severitatea excesivă a celor două jurate împotriva unei fete care fusese târâtă înaintea justiției pentru că arsesse câteva lovituri de biciușcă unui magistrat care o supărase.

Pe când cei 10 jurați bărbați se arătau indulgenți, gata aproape să achite, cei doi colegi în rochii au fost nemiloși rămânând inbranlabili în hotărârea lor. Săraca fată care la începutul ședinței șoptise apărătorului, că nu e nevoie să se forțeze de vreme ce sunt și femei printre jurați, cât s'a înșelat.

Căci în cele din urmă cei doi jurați feminini au convins tot juriul și acuzata a fost condamnată.

ei, da... nu mai sunt pe lumea asta. Nu cumva ai de gând să ne desgropi morții cumva?

Cicikof recunoscu că bătrâna, ca să nu vadă drumul, o lua întotdeauna razna, dacă el nu se explică curat. El o făcu deci să înțeleagă că cesiunea, ori vânzarea, ori transmisiunea proprietății morților ei ar fi o simplă afacere, de puțină scri-soare, pe puțină hârtie timbrată, nimic mai mult nici mai puțin, așa că sufletele moarte ar rămâne, în mod fictiv, înscrise la greș ca vii, așa precum erau și trebuia să fie, după lege, până la noul recensământ, și că el, Cicikof, ar plăti birul în locul ei, văduva Korobocika.

— Dar ce ai tu cu morții mei, tu? — zise bătrâna sgâindu-și la el cei doi ochi mari sofrâni.

— Aceasta nu mă mai privește decât pe mine.

— Dar odată ce-s moarte, sufletele acestea!

— Eu nu pretind să se zică că sunt vii. Cum se face că ai atâtea prejudecăți, dacă nu tocmai pentru că ele sunt moarte? D-ta plătești birul pentru ele, și capetele lor sunt în pământ cu brațele lor, iar eu te scot din încercăturile și cheltuielile pe cari ți-le pricinuieste o ficțiune. D-ta te plângi de aceasta; ei bine, eu le iau asupra mea, înțelegi? Mai adăogă apoi, că nu numai că te ușurez de aceste suflete, dar că te dăruiesc și cu cincisprezece rublele-hârtie*). Ei bine, acum, suntem lămuriti, ai?

(Va urma.)

*) Căin optsprezece lei; deci aproape un leu de suflet.

Logodne. Primum știrea, că d. *Patru Heseviu*, nou alesul capelan în Belint, iubitul nostru fost coleg de redacție, s'a logodit cu gentila d-soară *Elisabeta Fumor*, fiica vrednicului român Eremia Fumor din Nereu.

Dorim tinerei perechi viață lungă și fericită. — Drăgălașa d-soară *Catița Sabău* și *Eugen Lazar* jun. farmacist din Socodor își anunță logodna.

Sincerele noastre felicitări! — Anunțăm cu deosebită plăcere logodna d-lui *Coriolan Monța*, nou alesul preot al parohiei Siciău, cu stimabila d-soară *Evața Șerban* din Siciău.

În loc de anunțuri de logodnă d. *Coriolan Monța* și d-soara *E. Șerban* au dăruit 20 coroane pentru „Fondul cultural“ din Arad.

Sincere felicitări! — x **Oferă albituri pentru mirese**, lucrări proprii în executare solidă și specială: *Heim J.* atelier special pentru albituri, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 20.

Acțiunea bandelor bulgare în vilaetul Salonic. Corespondentul din Salonic al ziarului turcesc „Ikdan“ anunță că bandele bulgare cari până acum operau numai în vilaetele Monastir și Cossovo și-au întins acțiunea și asupra vilaetului Salonic.

Zilele trecute o bandă a omorât la Pietriș trei bulgari, șase alte persoane și un notabil asupra căruia s'a găsit o scrisoare purtând stampla comitetului revoluționar bulgar și având inscripția: „Iată soarta ce așteaptă pe toți acei cari servesc cauza otomană“.

Arhiducele Reiner și soția arhiducesa *Maria Carolina* serbează a 60-a aniversare dela cununia lor care a fost la 21 februarie 1852. Cu ocaziunea aceasta casa seniorilor a ținut ieri ședință festivă, în prezența tuturor membrilor, — chiar și acelora care de obicei nu grăbesc a azista la ședințele ordinare, și era de aspect interesant a-i vedea cum intră, încet, domnii bătrâni și cum, aplecați cantă cu ochi oboșiți locul ce de mult le este rezervat, care ei nu-l cunosc ori l-au uitat. Președintele prinț Windisch-Graetz a rostit discursul solemn de felicitare, apoi toți membrii, și cum, aplecați în galerie, în jurul protretului înghirlandat cu flori, reprezentând pe arhiducele Reiner.

Octogenarul a avut rol însemnat în istoria politică a Austriei, și este nu mai puțin cunoscut pentru interesul deosebit ce are pentru științe și arte.

„Clubul Român“ din Viena a aranjat duminică, o petrecere cu dans. Au participat mulți dintre meseriașii români, s'au văzut câteva frumoase costume naționale; a asistat și un număr mare de străini, iar ca oaspeți au fost prezenți domnii: dr. *Lazar Popovici*, dr. *Marius Sturza*, d. *Selăgeanu*, dr. *Grig. de Pantasi*, C. *Iancu*, *Roșca*, ing. *D. David*, prof. *C. Nedelcu*, actorul *N. Băilă*, iar dela „România Jună“ *Ionel Hosan* și *Romul Mărcușiu*, reprezentând comitetul, și domnii: *I. Gramadă*, *Dim. Marmeliuc*, *G. Tamaș*, *I. Marian*.

Au suprasolvit domnii: *M. Sturza* cor. 10.— *I. Selăgian* 10.—, dr. *L. Popovici* 5.— *D. David* 5.— *C. Iancu* 3.— *dr. Pantasi* 3.— Iar d. proto-medic veterinar *Arcadie Mironovici* împiedecat de a veni din *Gutenstein*, a trimis un pachet de vase foarte frumoase, care s'au licitat la petrecere și au contribuit cu 40 coroane la încasările nu prea abundente.

Uriașa mișcare a minerilor din Anglia. Sunt foarte puține speranțe că uriașa grevă generală a lucrătorilor dela minele de cărbuni din Anglia va fi contramandată.

Sir *Edward Grey* a declarat sâmbătă, vorbind despre această grevă, că e cea mai mare catastrofă națională, care amenință Anglia. Guvernul aproape mai nu poate interveni, deoarece proprietarii de mine nu suferă o asemenea intervenție.

Simptomele primejdiei au și început să se arate. „Așa, de pildă, „Great Central Bank“ a concediat un număr oarecare de funcționari, pentru că în cazul izbucnirii grevei generale banca nu va putea menține activitatea întreprinderii sale.

Prețul cărbunilor s'a și urcat cu 2—3 shillingi.

După părerea cercurilor informate greva nu va dura mai mult ca 6 săptămâni, dacă nu vor interveni incidente neașteptate.

Prăbușire de pământ în Franța. Din Toulouse se anunță: O mare prăbușire de pământ s'a

produs eri la Puymornes. Numeroși lucrători erau ocupați într'un tunel în Pirinei. Din cauza ploilor terenul a fost dislocat și 25.000 metri cubi de pământ s'au prăbușit peste intrarea tunelului, în care se aflau în momentul nenorocirii 150 lucrători. Din fericire au rămas libere câteva găuri, prin care s'a putut transmite imediat lucrătorilor oxigen. Populația a contribuit în masă la lucrările de salvare și după câteva ore toți lucrătorii au fost salvați.

— „Românul“ se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

La cenzura de avocat pentru *Maros-Vásárhely* pregătește cu internul său probat în scurt timp Institutul advoctului *Dr. Rudolf Polcz* în *Kolozsvár* str. *Eggyetem* nr. 7.

Ca instructori sunt rugați exclusiv avocații cu pregătire teoretică și practică desăvârșită. Prețuri moderate, — condiții de plătere avantajoase.

x Atragem atențiunea stim. noștri cetitori asupra anunțului „Bancii Generale de Asigurare din Sibiu“. Fiind unica instituțiune românească de asigurare, recomandăm celor interesați, să-se adreseze acei în orice afaceri de asigurare, cu toată încrederea.

x Grăbiți și cumpărați dela *Korányi* în piața Libertății, ghetete, pălării și alți articoli de modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai scurt timp.

Aviz! Fiecare român de bine, care ar fi lip. de mașini agricole, motoare cu benzină ferării arme, etc., să cerceteze firma românească *Frații Burza din Arad*, (Borosbényi-tér). Sprijiniți pe Români!

x La firma *Kerpel Izsó* din Arad, să imprumută cărți de cetit, (să dau și în provincie) pentru 60 de volume să plătește pe lună 1 cor. 40. Pentru 180 de note de pian plătește pe lună 2 cor. 40.

x **Articoli de tombolă și pentru cadouri!** n alegere uriașă, se află pe lângă prețurile celei uai ieftine la *Fischer Simon Nagy Aruháza*, Arad, Szabadság-tér No. 12.

Bibliografie

A apărut:

Îmbunătățirea agriculturii prin irigațiuni și drenajuri, conferință ținută în 20 noembrie 1911 în prima ședință a congresului agricol a absolvenților din școlile de agricultură de Constantin Chiru, inginer. București 1912. Tipografia curții regale.

— **Revista Asociației generale** anul XII. nr. 8 a învățătorilor din România cu următorul conținut: Educație și învățământ. — Reacțiile în-născute, *I. G. Simeon*, Fapte zilnice, *G. Stan*; Ne-crederea în învățători, *Gh. Gheorghită*; Activitatea extra școlară, *D. Serbescu*; Observări din clasă, *C. Stan*; Tolstoi și școala din Iasnaia—Poliana, *I. G. Bratu*; Aplicarea obligativității învățământului primar, *Elen*; Balurile în școli, *Ilie Lăpu*; Din nevoile școlii rurale, *Șt. Popescu*. Știință, Prescurtările în sistemul metric, *G. V. Constantinescu*. Literatură. — Cine-i mai mare, *G. Coatu-Cerna*. „Asociația“ noastră la „Federațiunea internațională a învățătorilor“. Abonament 5 lei anual. Călărași 1912.

POȘTA REDACȚIEI

D-lui George Manu. Am luat la cunoștință de toată chestiunea. Scrisorile Sf. tale ne-au mișcat foarte mult. Vom face totul după dorință. Suntem fericiti și mandri că se mai găsesc preoți ca sf. ta cu atâta durere și grije pentru lumina tinerimei lor.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

A. F. Barzâs. Abonamentul îl socotim din 15 febr. st. n., foile restante vi le-am trimis cu poșta de azi.

Redactor responsabil: *Atanasie Halmăgian*.

Un candidat de avocat.

In cancelaria avocatului Dr. Andrei Pop (Bánffyhunyadi) află aplicare imediat un candidat cu praxă pe lângă condițiuni favorabile.

Se vinde

o casă din mână liberă, cuprinzând, birt, (cârciumă) cu popicarie și cu mobilierul necesar precum și o casapie, extinzându-se casa pe trei străzi, la colț. Doritorii de a cumpăra să se adreseze la **Gheorghe Giorogar, (Lugoj),** strada Atanasievici nrul 10.

„DRĂGANUL“

Institut de credit și economii în Beiuș.

Concurs.

Direcțiunea institutului de credit și economii, societate pe acții din Beiuș „Drăganul“ publică concurs pentru

ocuparea postului de practicant

cu termin până în 15 Martie st. n. a. c.

Doritorii de a ocupa acest post, au să dovedească că au absolvat o școală comercială cu examen de maturitate.

Salariu anual 840 coroane.

Ofertele sunt a se înainta la adresa direcțiunii.

Postul este a se ocupa imediat după alegere.

DIRECȚIUNEA.

BIENERTH

IGNÁCZ

ARAD, Szabadság-tér nr. 15.

Atrag atențiunea on. public și recomand magazinul meu bogat asortat cu tot felul de pielării din patrie și străinătate. Comandele din provincă se execută prompt și conștiințios. Pregătesc părți superioare moderne pentru ghete.

Telefon nr. 828.

Cereți și răspândiți
„ROMÂNUL“ și
„PŌPORUL ROMÂN“
pretutindeni!

Brânză săcuiască desert

veritabilitate garantată (specialitate).

Brânză de prima calitate în burduf și vană

oferă fabrica de brânză de caie din Ardeal

CAROL ALBRECHT
NAGYSZEBEN, Burbergasse 13—15

Listă de prețuri și modele gratuit și franco.

Pentru sezonul de Paști și Rusalii!

Recomand magazinul meu bogat asortat în ::
pălării de bărbați, albituri, cravate și mișe.

Mare asortiment de pălării de băieți pe lângă prețuri fixate. Totdeauna recomand

atelierul meu de blănărie

pentru toate lucrările ce cad în bransa aceasta pe lângă serviciul cel mai prompt.

Cu stimă:

IOAN BALINT „JANOS“
Timișoara-Fabric. Palatul orașului.

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes
ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

„Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil, ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

A R A D.

**Desfacere de
prăvălie
concesionată**

Hoffmann
Sándor

ARAD, (Palatul teatrului).

Toată marfa din magazinul meu voi vinde-o cu prețul de cumpărare, unii articoli chiar și sub acest preț. Să oferă deci

cel mai bun prilej
pentru a târgui ieftin.

Paltoane - raglan lungi, pentru dame cu guler de blană, acum costă numai 19 florini, prețul de odinioară a fost 35 florini.

Căciule de blană nutria, negre, pentru copii, acum numai 1 fl. 90 cr. odinioară a fost 2 fl. 50 cr.

La mine se pot afla lucruri dela „Wiener Schossfabrik“ cu prețuri originale de fabrică, rochii frumoase în orice culoare 2 fl. 25 cr., mai fine dela 4 fl. 50—5 fl.

Albituri pentru femei, parcheturi, pânze, postavuri, dantele și articole de lux pe lângă prețuri enorm de ieftine.

Cămeși femești brodate: 1 fl. 65 cr.; calitate mai bună 2 fl. 25 cr. și 2 fl. 60 cr. Un val de pânze de 30 cote 6 fl., calitate mai bună 7 fl. 50 cr.;

Un carnis (susținător de perdea) frumos de aramă 1 fl. 75 cr., mai fin masiv 2 fl. 50 cr.

Un vitrage (susținătoare de perdea la ușă) de aramă 15 cr.

Resturi de sifoane și pânze în preț de jumătate.

Rog priviți galantarea mea

Diplomă de aur, Oradea-Mare 1891
Diplomă de argint, Budapesta 1885

Fondată în 1892

Schäffer József

compactor, Arad Strada Salac Nr. 3.

Telefon Nr. 762.

**Lucrări bune, durabile! serviciu
prompt! Prețuri avantajoase!**

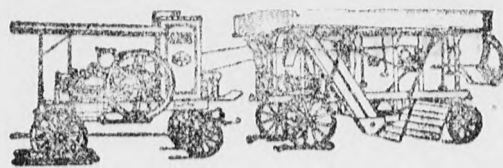
ANUNȚ.

Aduc la cunoștința foștilor mei mușterii, on. public și tuturor acelor, cari m'au cunoscut sub numele de SEE-LINGER M. ANDOR, că mi-am maghiarizat numele de familie în ARADI și sub această nouă firmă am deschis o prăvălie de ciobotărie în strada Salacz nr. 1 în localitățile Rónay Jenő, dela care am cumpărat depozitul și atelierul. Noua prăvălie am reînnoit-o cu marfă indigenă, americană și engleză, vânzând marfa veche, luată dela Rónay în prețul fabricii. Țin în depozit orice ghete de domni, dame și copii, ghete de bal, păpuși și pantofi.

Cu stimă:
Aradi (Seelinger) M. Andor
str. Salacz nr. 1.

400 decorațiuni și 36 premii de stat.

Motoare „OTTO“ original.

Locomobile de benzin și Garnituri
de trierat cu motoare complete.
Motoare de sine mișcătoare. Mo-
toare de ulei brut și gaz sugător

construște în cele mai bune condițiuni

LANGEN & WOLF

FABRICĂ DE MOTOARE.

**Filiala: Timișoara-Iosefin,
Stada Bonnaz No. 12.**

Cereți gratis cataloage și prețuri curente!

Se caută reprezentanți solizi!

Peste 101.400 bucăți funcționează în toată lumea!

Cea mai veche și mare fabrică de motoare din lume!

Cinci fabrici cu aproape 8000 lucrători și funcționari!

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cislădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plăți simplă sau dublă a capitalului, asigurări de pensie și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910.	K.	5,003.540.78
Capitale asigurate pe viață achitate	"	4,834.801.12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	(foc	119,830.992.—
	(viață	11,020.266.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	"	2,204.317.—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cislădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

**Primul deposit românesc de
piane,
pianine și
armoniuri**

al profesorului de muzică **T. POPOVICI** în Sibiu strada Cisnădiei nr. 7 (vis-à-vis de otelul „Impăratul roman”), aranjat cu instrumente din cele mai bune fabrici. Impachetarea și transportul sunt gratuite.

Prospecte și informații se dau gratuit.

Recomandăm

atelierul (salonul) nostru de croitorie

bine aranjat cu tot felul de stofe moderne atât din patrie, cât și străinătate precum: **engleze, franceze și scoțiene**, în depozit mare, lucru solid și punctuos pe lângă prețuri moderate.

On. domni din provincă să binevoiască a ne aviza prin o carte poștală, noi în speșele noastre, vom călători la locul chemat. Rugăm binevoitorul sprijin al inteligenței române.

Cu deosebită stimă:

PETRICĂȘ și ANCA maeștri croitori.
CLUJ, strada Kossuth Lajos, nr. 24 etaj. I.

La tipografia „CONCORDIA” din Arad, strada Zrinyi nr. 11a se află de vânzare frumosul roman, scris de marele filo-român **BJÖRNSTJERNE BJÖRNSSON**

„MARY”

Traducere liberă de **HOREA PETRA-PETRESCU**.

Prețul unui exemplar 1 cor. + 10 fileri porto.
La comanda de 10 exemplare se expediază franco. :: Pentru România și străinătate 1.20 Lei + 20 bani porto.

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

Filialele: Buziaș, — Receaș, — Ciacova, — Deta. — Vinga. ::

Capital propriu 2,600.000 cor. Depuneri 5,500.000 cor.

Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510. :-: Contabilitatea: Nrul 1149. Filiala Buziaș Nrul 10.

„ Filiala Receaș Nrul 14. Filiala Ciacova Nrul 16. Filiala Deta Nrul 26. Filiala Vinga Nrul 16.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu casete de economizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10.000 cor., după starea casei se plătesc și fără abziere.

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire hipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi hipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Credit pe ipotecă, pe
cambii și pentru ofi-
: cianți mijlocește :

**HERZOG
SÁNDOR**

ARAD, str. Weitzer János nr. 15.

Nr. telefonului 376.

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea
sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum
sunt dureri de dinți, sgârçiuiri, arsuri, apăsare
în stomac, iritație de vomare, greață, răgâieli, etc.
folosește:

**Purgativul de fiere (epehajtó) de
Rozsnyai,**

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în
vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri
de boală.

O sticlă costă 40 fileri; o duzină 4 coroane
80 fileri.

Se capătă la singurul preparator

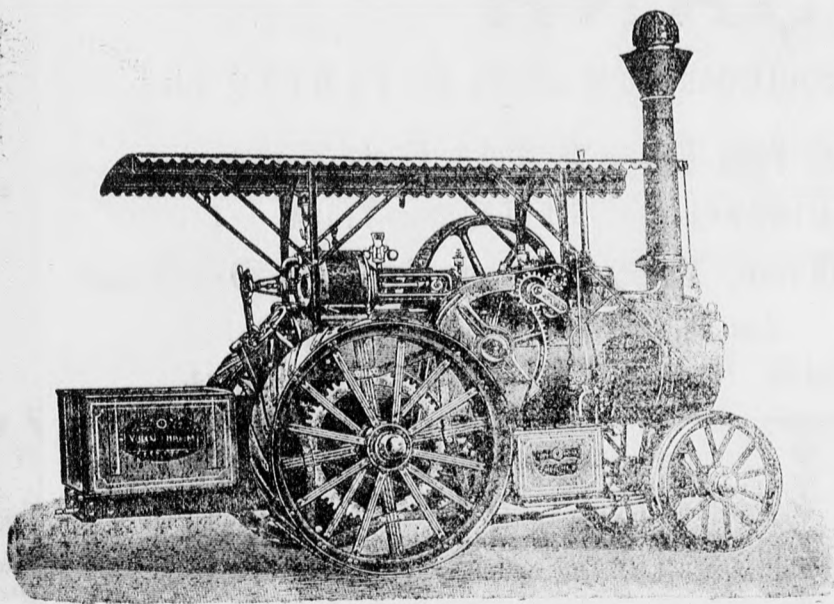
Farmacia

ROZSNYAY M.

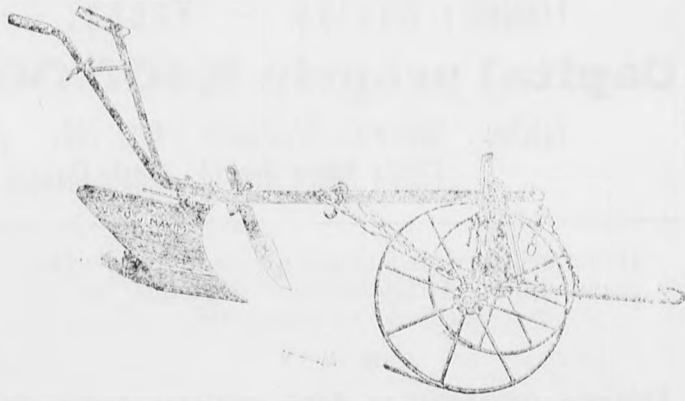
A R A D.

MAXIM I. VULCU

fabricant de mașini, ARAD, strada Fábían László nrul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să umble singure,
o efeptuesc în prețuri moderate, după sistemela cele
mai practice și cunoscute cu lanț, cu roate, și cu
ransmission.

Toffelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de secerat, batose
complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez toffelul de mori cu abur, mo-
toare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente mecanice tehnice după cele mai noi și mai
moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma VULCU I. MAXIM, ARAD, str. Fábían László, lângă gara mare.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în servițiul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
o o artistice în ale tipografiei, o o

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitări, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Telefon pentru oraș și interurban Nr. 750.

